הלכות חמץ ומצה פרק ג' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון פרק ג — הלכות חמץ ומצה (רמב"ם)

הלכה א — בדיקת חמץ ליל י"ד

דער רמב"ם'ס ווערטער: „כשבודק אדם ומחפש בליל ארבעה עשר מוציא את החמץ מן החורים ומן המחבואין ומן הזויות... מקבץ הכל ומניחה במקום אחד... עד תחלת שעה ששית ביום... ואם רצה לבער בלילה רשאי."

פשט: ווען מ'טוט בדיקת חמץ ליל י"ד, נעמט מען ארויס דעם חמץ פון אלע באהעלטענישן, לייגט אלעס צוזאם אויף איין פלאץ, און מ'האלט עס ביז אנפאנג שעה ששית ווען מ'איז עס מבער. אויב מ'וויל, מעג מען מבער זיין שוין ביינאכט.

חידושים און הסברות:

1. **טייטש פון „כשבודק... מוציא":** עס איז געווען א דיון וואס „כשבודק אדם ומחפש... מוציא את החמץ" מיינט. איין טייטש איז אז „כשבודק" מיינט דעם *צייטפונקט* — ווען מ'טוט די בדיקה (וואס איז שוין פריער באשטימט געווארן אז עס איז ליל י"ד), וואס טוט מען? מ'נעמט ארויס דעם חמץ. דער אנדערער טייטש איז אז „בדיקה" מיינט דאס *זוכן*, און „מוציא" איז א *צווייטער שטאפל* — נאכדעם וואס מ'האט געטראפן, נעמט מען עס ארויס. ס'איז נישט אזוי אז מ'מאכט ערשט א ליסט און דערנאך גייט מען אויפפיקן, נאר מ'זוכט און גלייך נעמט מען ארויס. אבער בדיקה אליין מיינט זוכן, און מוציא זיין איז א נאכפאלגנדע פעולה.

2. **דאפלע לשונות ביים רמב"ם:** „בודק ומחפש" — צוויי ווערטער פאר זוכן; „חורין ומחבואין וזויות" — דריי סארטן פלעצער. א „חור" איז א לאך, א „מחבוא" איז א באהעלטעניש (נישט דוקא א לאך, נאר א פלאץ וואס איז שווער צוצוקומען), א „זוית" איז א ווינקל. עס איז אנגעמערקט אז מ'דארף נישט אומבאדינגט מדייק זיין אין יעדע ווארט — דער רמב"ם רעדט ברייט.

3. **חידוש אז „מקבץ הכל ומניחה במקום אחד" איז א דין אין בדיקה:** דער רמב"ם לייגט צו א שטאפל וואס שטייט נישט מפורש אין דער משנה — אז מ'דארף דעם חמץ צוזאמנעמען אויף איין פלאץ. די משנה זאגט נאר „ומה שמשייר יניחנו בצנעא" (מ'זאל עס ווועקלייגן באהאלטן), אבער דער רמב"ם מאכט פון דעם א פארמעלע הלכה פון „מקבץ... במקום אחד". דער חידוש איז אז **בדיקת חמץ ענדיגט זיך ערשט ווען מ'האט אלעס צוזאמגענומען אויף איין פלאץ** — נישט בלויז ווען מ'ווייסט וואו עס ליגט. מ'קען נישט זאגן „איך האב א ליסט" — מ'דארף פיזיש צוזאמנעמען.

4. **פארבינדונג צו „אור הנר יפה לבדיקה":** דער טעם פון בדיקה ביינאכט מיט א ליכט איז נישט בלויז צו *וויסן* וואו דער חמץ איז, נאר צו *ארויסנעמען* אלעס גענצלעך, אז קיין ברעקל זאל נישט איבערבלייבן.

5. **„ואם רצה לבער בלילה רשאי":** בדיקה און ביעור זענען צוויי באזונדערע זאכן מיט באזונדערע צייטן, אבער ס'איז נישט אזוי אז די חכמים האבן מתקן געווען א ספעציפישע זמן פאר ביעור. רוב מענטשן עסן נאך חמץ צופרי, דערפאר לאזט מען עס ביז אינדערפרי. אבער מ'*מעג* מבער זיין שוין ביינאכט — ס'איז נישט קיין חיוב צו איבערלאזן, נאר א רשות. אויב איינער וויל מבער זיין נאך פריער, פאר ליל י"ד — סתם דער זעלבער דין. עס איז אויפגעברענגט געווארן א שאלה וועגן ברכה: צי מאכט מען א ברכה אויף ביעור חמץ פאר ליל י"ד? פון שלשים יום פאר פסח איז שוין דא א חובת בדיקה — קען מען מאכן א ברכה? דער רמב"ם האט נאך נישט דערמאנט ברכה אין דעם קאנטעקסט; ער גייט עס ברענגען שפעטער אין דעם פרק.

הלכה ב — חמץ וואס מ'לאזט איבער פאר'ן עסן

דער רמב"ם'ס ווערטער: „החמץ שמניח בליל ארבעה עשר כדי שיאכל ממנו למחר עד ארבע שעות — אין מניחה מפוזר ומפורד בכל מקום, אלא מצניעה בכלי או בזוית ידועה, ונזהר בו. שמא לא נזהר בה — צריך לחפש אחריו ולבדוק פעם אחרת, שמא גררוהו עכברים."

פשט: דעם חמץ וואס מ'לאזט איבער פאר'ן עסן ביז שעה רביעית דארף מען אוועקלייגן אין א באשטימטן פלאץ (א כלי אדער א באקאנטע ווינקל) און זיין נזהר. אויב מ'איז נישט נזהר געווען און מ'זעט אז עס פעלט חמץ, דארף מען נאכאמאל זוכן, ווייל אפשר האבן עכברים עס אוועקגעשלעפט.

חידושים און הסברות:

1. **ענטפער אויף דער שאלה פון הלכה א — פארוואס צוזאמנעמען:** הלכה ב גיט דעם טעם פארוואס דער רמב"ם זאגט אין הלכה א אז מ'דארף צוזאמנעמען — ווייל אויב נישט, איז דא א חשש פון „גררוהו עכברים" (מייז שלעפן עס אוועק), און דאן דארף מען נאכאמאל בודק זיין.

2. **אויב דער חמץ בלייבט אין דער חור:** אויב איינער לאזט דעם חמץ ליגן אין דער חור וואו ער האט עס געטראפן (אנשטאט עס צוזאמצונעמען), איז דאך אויף דא דער זעלבער חשש פון עכברים. דאס באשטעטיגט אז מ'דארף עס ארויסנעמען און אוועקלייגן אין א זיכערן פלאץ.

3. **„נזהר בו" — א דין אין בדיקה, נישט בלויז א פראקטישע עצה:** עס איז דיסקוטירט געווארן צי „נזהר בו" איז בלויז א פראקטישע עצה (לייג עס אין א באקס וואו מייז קומען נישט אן) אדער א דין אין בדיקה. דער מסקנא איז אז **עס איז א דין אין בדיקה**: די חכמים האבן געזאגט אז פון ווען ס'איז דא א חובת בדיקה, איז דא א חוב פון זיין נזהר. **בדיקה ענדיגט זיך נאר ווען דער חמץ איז „סעיפט" — פארזיכערט.** אויב דער חמץ איז נישט פארזיכערט, איז מ'נאך נישט יוצא געווען די מצות בדיקה, און עס הייבט זיך אן א פרישע חובת בדיקה.

4. **„צריך לחפש אחריו ולבדוק פעם אחרת":** אויב מ'זעט אז עס פעלט חמץ, איז די פריערדיגע בדיקה נישט מספיק געווען — ס'איז א פרישע חובת בדיקה. דאס פאסט מיט דעם פרינציפ אז בדיקה איז נאר באופן אז פון דעמאלטס אן איז שוין נישטא קיין ספק חמץ.

הלכה ב (המשך) — ערב פסח שחל בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: „בודקין את החמץ בליל ערב שבת שהיא ליל שלשה עשר... ומניח מן החמץ כדי לאכול ממנו עד ארבע שעות ביום השבת, ומניחו במקום מוצנע. ושאר חמץ מבערו מלפני השבת."

פשט: ווען ערב פסח פאלט אויף שבת, מאכט מען בדיקת חמץ דאנערשטאג ביינאכט (ליל י"ג), ווייל מ'קען נישט בודק זיין ליל שבת (מ'טאר נישט נוצן א ליכט). דאס איבריגע חמץ מבער'ט מען פרייטאג. מ'לאזט נאר איבער אזויפיל ווי מ'דארף פאר שבת-עסן ביז פיר שעות.

חידושים און הסברות:

1. **דריי מהלכים אין „ושאר מבערו מלפני השבת":**

- **(א) עצה טובה** — מ'זאל נישט איבערלאזן צופיל חמץ, כדי עס זאל נישט קומען צו פראבלעמען.

- **(ב) א דין אין שבת** — רבינו מנוח ברענגט אז ביעור חמץ אין שבת קען ברענגען צו חששות פון הוצאה מרשות לרשות.

- **(ג) א דין אין בדיקת חמץ** — אויב מ'לאזט איבער חמץ, איז מ'בסכנה אז מ'וועט פארגעסן עס מבטל צו זיין, און מ'וועט עובר זיין אויף בל יראה.

2. **ס'איז נישטא אזא זאך ביעור חמץ אין שבת:** מ'קען נישט פארברענען אין שבת, פשוט. די הלכה נעמט אן אז ביעור חמץ איז בעיקר דורך שריפה, און דאס איז אסור בשבת.

3. **ביעור דורך אכילה:** דער עיקר ביעור פון דעם חמץ וואס מ'לאזט איבער פאר שבת איז דורך עס אויפעסן – מ'עסט סעודת שבת מיט חמץ, און דאס גופא איז דער ביעור. עס ווערט דערמאנט די גמרא אין בבא קמא וואס זאגט **„מבער זה שן"** – מ'„פארניכט" דורך עסן מיט די ציין. אבער דאס איז נישט עקזאקט דער זעלבער מושג – דארט רעדט מען פון שן כמזיק, נישט פון ביעור חמץ. מ'טוט צוויי מצוות מיט דעם זעלבן שטיקל ברויט – סעודת שבת און ביעור חמץ.

4. **„ואם נשאר חמץ ביום השבת אחר ארבע שעות – מבטלו, וכופה עליו כלי":** ווייל מ'קען נישט פארברענען אין שבת, איז דער אויסוועג ביטול בלב, און מ'באדעקט דעם חמץ מיט א כלי.

5. **קשיא – חכמים האבן דאך תקנה געווען אז ביטול אליין איז נישט גענוג (שמא יבוא לאכלו)?** דער תירוץ: **כופה עליו כלי** איז דער פראקטישער שוץ קעגן שמא יבוא לאכלו. אבער עס ווערט באמערקט אז א כלי איז נישט אזא זיכערע שוץ – א קינד קען אוועקנעמען דעם כלי.

6. **אויב ער האט שוין מבטל געווען, פארוואס דארף ער נאך מבער זיין שפעטער?** נאך ביטול איז מ'שוין נישט עובר אויף בל יראה. פארוואס דארף מען נאך מבער זיין (למשל מוצאי יום טוב)? עס ווערט פארגעלייגט: אויב ביעור איז וועגן **שלא יבוא לאכלו**, איז עס פשוט – כופה עליו כלי איז א צייטווייליגע לייזונג, אבער ביעור איז א זיכערע לייזונג. עס ווערט אויפגעברענגט דער מנהג פון **כל חמירא** – מ'זאגט ביטול צוויי מאל, איינמאל נאך בדיקה (נאר אויף וואס מ'ווייסט נישט פון) און איינמאל נאך ביעור (אויף אלעס). דער חשבון: **חמץ וואס מ'האט נישט מבטל געווען איז מ'מחויב מן התורה מבער צו זיין.** מ'וויל אריינכאפן אז ווען מ'פארברענט חמץ, זאל עס זיין א דאורייתא'דיגע קיום.

7. **פארוואס נישט ווארפן דעם חמץ אין ים אדער בית הכסא אין שבת?**

- **מוקצה פראבלעם:** איינמאל מ'האט שוין געגעסן זיין שיעור, ווערט דער איבריגער חמץ **מוקצה מחמת גופו** – מ'גייט שוין גארנישט טון דערמיט.

- **היינטיגע רבנים** זאגן מ'זאל אראפפלאשן דעם חמץ אין טוילעט, אבער דער רמב"ם האט דאס נישט אנגענומען אלס אפציע.

- **דער עיקר תירוץ:** די אנגענומענע הלכה איז אז **ביעור מיינט פארברענען**, און אין שבת קען מען נישט פארברענען.

8. **ביעור חמץ ערב שבת – ווען?** לכאורה קען מ'עס מאכן סיי ווען פרייטאג, ווייל דער איסור פון שש שעות איז ערשט שבת. אבער **דער מנהג איז עס צו מאכן פאר חצות**, אזוי ווי יעדע יאר – כדי א קינד וואס דאס איז זיין ערשטע יאר וואס ער געדענקט, זאל נישט מיינען אז מ'פארברענט נאכמיטאג.

השגת הראב"ד – חילוק צווישן תרומה און חולין

דער ראב"ד חולק אויפן רמב"ם: דער ראב"ד זאגט אז דאס אז מ'דארף מצמצם זיין (נאר איבערלאזן וואס מ'עסט) אויף שבת ערב פסח גילט נאר ביי **תרומה**, ווייל תרומה קען מ'נישט געבן פאר אנדערע (נאר כהן, אשת כהן וכו'). אבער **חולין** מעג מ'יא איבערלאזן מער, ווייל מ'קען עס אוועקגעבן פאר אנדערע מענטשן.

הלכה בנוגע תרומה – ערב פסח שחל בשבת

דער רמב"ם'ס ווערטער: ווען מ'האט אסאך ככרות פון תרומה ערב שבת (ערב פסח שחל בשבת), דארף מען עס פארברענען ערב שבת. לא יערב תרומה טהורה עם טמאה וישרוף – מ'דארף פארברענען טהורה לעצמה, טמאה לעצמה, און תלויה לעצמה. ומניח מן הטהורה כדי לאכול עד ארבע שעות ביום השבת בלבד.

פשט: אפילו בשעת ביעור, ווען אלעס גייט סוף כל סוף פארברענט ווערן, טאר מ'נישט מערבב זיין טהורה מיט טמאה תרומה. מ'לאזט נאר איבער אזויפיל טהורה תרומה ווי מ'דארף פאר שבת.

חידושים און הסברות:

1. **פארוואס מ'טאר נישט מערבב אפילו בשעת ביעור:** מ'וואלט געמיינט אז ווען אלעס גייט צו שריפה, וואס איז דער חילוק אויב ס'ווערט טמא? דער דין איז אבער אז מ'טאר נישט – ווייל דורך מערבב'ן מאכט מען אדער טמא די טהורה בספק, אדער מטמא די ספק.

2. **חידוש אין „ומניח מן הטהורה":** דער רמב"ם מיינט מחדש צו זיין אז ווען א כהן האטביידע חולין און תרומה טהורה, זאל ער לאזן די **תרומה** פאר שבת-עסן (און פארברענען די חולין), כדי אפצוראטעווען די תרומה פון הפסד. מ'טרייט אפצוראטעווען תרומה און נישט מפסיד זיין עס.

3. **חילוק צווישן שבת און וואכנטאג:** אין וואכנטאג (ווען ערב פסח איז נישט שבת) פארברענט מ'תרומה טהורה און טמאה צוזאמען – ווייל דעמאלטס פארברענט מ'ערשט ווען ס'איז שוין אסור לאכול (נאך זמן איסור אכילה), איז שוין נישט שייך צו זאגן אז מ'מאכט עפעס אסור. אבער ערב שבת, ווען מ'פארברענט **פאר** דער צייט (ווייל מ'קען נישט פארברענען אויף שבת), איז די תרומה טהורה נאך עסבאר, דערפאר טאר מ'נישט מערבב'ן.

[דיגרעסיע: דער באדייט פון „ביעור"]

ביעור איז נישט דער זעלבער שורש ווי **הבערה** (אנצינדן א פייער). ביעור מיינט **פארניכטן, פארלענדן** – צו באזייטיגן. **שריפה** איז דער ווארט פאר פארברענען. אבער **למעשה** איז ביעור חמץ אנגענומען געווארן אלס פארברענען, און דער באקאנטער נאמען „ביעור" אימפליצירט א פייער. מ'קען זאגן „אש מבער" – א פייער פארניכט, אבער דער פשט פון ביעור איז פייער/שריפה. אנדערע באדייטונגען (ווי „ביער ושלח בעירה" וואס קען מיינען א בהמה וואס עסט) זענען אנדערע שרשים.

[דיגרעסיע: ברעקלעך און חומרות]

ברעקלעך זענען בטלים – ס'שטייט נישט אין רמב"ם אז מ'דארף לייגן דעם חמץ אין א בעג כדי עס זאלן נישט פאלן ברעקלעך. דער שולחן ערוך ברענגט שוין חומרות (ווי נישט קאכן געוויסע זאכן), אבער **אין גמרא און רמב"ם זעט מ'נישט די חומרות.**

[דיגרעסיע: דער מנהג פון צען שטיקלעך חמץ פאר בדיקה]

דער מנהג צו לייגן צען ברעקלעך חמץ פאר דער בדיקה ווערט באשפראכן אין קאנטעקסט פון דער שאלה צי ס'איז דא א ברכה לבטלה ווען מ'טרעפט נישט קיין חמץ.

חידושים:

- די נשים פון תלמידי חכמים האבן געהאלטן אז אן די ברעקלעך וואלט געווען א ברכה לבטלה. אבער דאס איז נישט ריכטיג – די ברכה איז אויף דער **בדיקה** (דאס זוכן), נישט אויף דער מציאה (דאס טרעפן). מ'דארף נישט טרעפן חמץ, מ'דארף נאר **זוכן** חמץ. ממילא איז נישטא קיין ברכה לבטלה אפילו אן ברעקלעך.

- אויב א מענטש ווייסט זיכער אז ער האט נישט קיין חמץ (למשל ער איז אריינגעצויגן אין א נייע דירה), איז ער פטור פון בדיקה – דאס איז דין „מקום שאין מכניסין בו חמץ". אבער אין דער פראקטישער מציאות, אפילו ווען מ'קלינט דאס גאנצע הויז פאר פסח, קען מ'נישט זיין זיכער אז ס'איז נישטא קיין חמץ. **בדיקת חמץ איז דער סוף פון דעם גאנצן פראצעס** – מ'הויבט אן פון חמשה עשר בשבט (כביכול) און מ'ענדיגט מיט דער פארמעלער בדיקה בליל י"ד.

- ווענן דעם מנהג אז א **קינד** לייגט די ברעקלעך (נישט דער טאטע אליין): דאס מאכט מער סענס, ווייל דעמאלט האט דער טאטע א לעגיטימע חובת בדיקה – ער ווייסט נישט וואו דאס קינד האט עס באהאלטן.

- **עיקר חידוש:** בדיקת חמץ מיינט „מאכן זיכער" – די חכמים זאגן אז כל זמן מ'האט נישט געטשעקט, איז מ'נישט זיכער. דאס איז דער יסוד פון דער תקנה.

הלכה ג – מי ששכח ולא בדק

דער רמב"ם'ס ווערטער: „מי ששכח או שהזיד ולא בדק בליל ארבעה עשר – בודק בארבעה עשר שחרית. לא בדק בשחרית – בודק בשעת הביעור. לא בדק בשעת הביעור – בודק בתוך החג. עבר הרגל ולא בדק – בודק אחר הרגל, כדי שיבער מה שימצא מחמץ שעבר עליו הפסח פן יעשה בו הנאה."

פשט: די מצות בדיקת חמץ האט א סדר פון לכתחילה ביז בדיעבד: ליל י"ד → שחרית י"ד → שעת הביעור → בתוך החג → אחר הרגל. אפילו נאך פסח איז נאך דא א חיוב בדיקה, אבער דער טעם איז אנדערש – נישט משום בל יראה, נאר משום חמץ שעבר עליו הפסח וואס איז אסור בהנאה.

חידושים און הסברות:

1. **„שכח או שהזיד"** – דער רמב"ם כולל ביידע שוגג און מזיד, ביידע האבן דעם זעלבן דין.

2. **לכתחילה נישט אפשטופן:** דער חידוש פון „בודק בשחרית" איז אז ווען מ'דערמאנט זיך זאל מ'גלייך טון, נישט אפשטופן אויף שעת הביעור.

3. **מצות בדיקה גייט נישט „עקספייער":** מ'זאל נישט מיינען אז די תקנת חכמים איז נאר פאר ליל י"ד און דערנאך איז ס'פארביי. ניין – **ווי לאנג מ'האט נאך נישט בודק געווען, גייט די חובת בדיקה ווייטער אן.**

4. **טעם פון בדיקה אחר הרגל:** נאך פסח איז דער טעם א **נייער טעם** – נישט משום בל יראה (וואס איז שוין נישט שייך), נאר כדי מ'זאל נישט נכשל ווערן אין חמץ שעבר עליו הפסח וואס איז אסור בהנאה מדרבנן.

5. **הערה פון דעם ט"ז:** דער רמב"ם שרייבט „לא בדק יום טוב הראשון", און דער ט"ז זאגט אז **יום טוב שני של גלויות** מעג מ'יא מאכן ביעור חמץ. דאס איז אינטערעסאנט ווייל געווענליך „יום טוב הראשון" כולל ביידע טעג אין גלות.

הלכה ד – ברכת בדיקת חמץ

דער רמב"ם'ס ווערטער: „כשבודק בליל ארבעה עשר, או ביום ארבעה עשר, או בתוך הרגל – מברך קודם שיתחיל לבדוק: ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ביעור חמץ, ובודק ומחפש בכל המקומות שמכניסין בהם חמץ כמו שביארנו. והבודק אחר הרגל אינו מברך."

פשט: אויף בדיקת חמץ מאכט מ'א ברכה „על ביעור חמץ" עובר לעשייתן – סיי ליל י"ד, סיי ביום י"ד, סיי בתוך החג. אבער אויף בדיקה נאך פסח מאכט מ'**נישט** קיין ברכה.

חידושים און הסברות:

1. **„אשר קדשנו במצוותיו וציוונו" אויף א דרבנן:** דער רמב"ם פירט אויס ווי שוין געלערנט אין אנדערע ערטער, אז מ'זאגט „וציוונו" אפילו אויף מצוות דרבנן.

2. **עובר לעשייתן:** דער רמב"ם באטאנט אז מ'מאכט די ברכה **קודם שיתחיל לבדוק**, און נאכדעם ערשט „בודק ומחפש". דער אריכות פון „בודק ומחפש" נאך דער ברכה איז כדי צו באטאנען דעם סדר פון עובר לעשייתן.

3. **דער עיקר חידוש – „והבודק אחר הרגל אינו מברך":** דער רמב"ם איז מחדש אז בדיקה נאך פסח האט **נישט קיין ברכה.** דער מגיד משנה ווערט דערמאנט אלס מקור/ביאור. **דאס שטייט נישט מפורש אין דער גמרא** – אין דער גמרא שטייט נאר אז מ'איז בודק אחר הרגל, אבער דער חילוק ווענגן ברכה איז דער רמב"ם'ס חידוש.

4. **ביאור פארוואס נישט קיין ברכה – צוויי שיטות:**

- **שיטה א:** בדיקה אחר הרגל איז א **נייע תקנה** מיט אן אנדער אופי – ס'איז נישט א סייג פאר בל יראה (דאורייתא), נאר א סייג פאר חמץ שעבר עליו הפסח (דרבנן). ס'איז א „חומרא אין א קנס" – א תקנה וואס באשיצט פאר אן איסור וואס איז אליין א קנס. אויף אזא שוואכע תקנה האט מ'נישט מתקן געווען א ברכה.

- **קשיא אויף דעם:** בדיקת חמץ אחר הרגל איז דאך א **מצוה חיובית מדרבנן** – די רבנן זאגן דעם מענטש ער מוז בודק זיין. פארוואס זאל מ'נישט מאכן א ברכה? מ'מאכט דאך ברכות אויף אלע מצוות דרבנן! **זאג מיר איין מצוה חיובית דרבנן וואס מ'מאכט נישט קיין ברכה** – ס'איז שווער צו געפינען אזא דוגמא.

- **תירוץ:** די רגילע בדיקת חמץ איז א **סייג פאר דאורייתא** (בל יראה) – אן ערנסטע, יסודות'דיגע תקנת חכמים, אויף וואס מ'האט מתקן געווען א ברכה. אבער בדיקה אחר הרגל איז נאר א סייג פאר א **דרבנן** (חמץ שעבר עליו הפסח), א „קליינע דיטאל" – אויף אזעלכע מיני תקנות האט מ'נישט מתקן געווען ברכות. **געווענליך מאכט מ'ברכות אויף תקנות וואס זענען סייגים פאר דאורייתא'ס.**

- **קאונטער-טענה:** די גאנצע בדיקת חמץ איז אויך „א קליינע דיטאל דרבנן" – ווען ס'וואלט נישט געווען קיין ברכה אויף בדיקה בכלל, וואלט מ'דאס זעלבע געזאגט. דער חילוק מוז זיין אין דער ערנסטקייט פון וואס מ'באשיצט דערפאר.

הלכה ג (המשך) – ביטול חמץ נאך בדיקה

דער רמב"ם'ס ווערטער: „כשגומר לבדוק... אם בדק בלילי ארבעה עשר קודם שש שעות, צריך לבטל כל חמץ שנשאר ברשותו ואינו רואהו. ויאמר: כל חמץ שיש ברשותי שלא ראיתיו ולא ידעתיו הרי הוא בטל והרי הוא כהפקר."

פשט: נאך דער בדיקה זאל מ'מבטל זיין אלע חמץ וואס מ'זעט נישט – דאס וואס מ'זעט האט מ'שוין אוועקגערוימט דורך דער בדיקה.

חידושים און הסברות:

1. **דער יסוד פון דעם ביטול נאך בדיקה:** דאס איז **נישט** דער עצם דין ביטול מדאורייתא. דער ביטול דאורייתא איז אויף חמץ וואס מ'ווייסט אז ס'איז דא. דורך בדיקה האט מ'שוין יוצא געווען דעם עיקר חיוב. דער ביטול נאך בדיקה איז א **נייע חומרא / תקנת חכמים / הידור** – כדי אז פון דער תקנה פון בדיקה זאל נישט ארויסקומען א תקלה. ד.ה., אן ביטול קען פאסירן אז א מענטש פארלאזט זיך אויף זיין בדיקה און ווערט נכשל מיט חמץ וואס ער האט נישט געזען.

2. **פארוואס דארף מ'„ויאמר" – זאגן בפה?** דער מענטש איז דאך באמת „כעפרא דארעא" (ווי שטויב פון דער ערד) – ער וויל דאך באמת נישט דעם חמץ, ער האט דאך געמאכט בדיקה! פארוואס דארף ער עס זאגן? דער חידוש: **כל זמן ער האט נאך געהאט א חובת בדיקה, האט ער נישט באמת מבטל געווען אין זיין הארץ,** ווייל ער האט דאך נאך געוואלט קענען טון בדיקה (און דערפאר האט ער דעם חמץ נישט אויסגעמעקט פון זיין בעלות). ערשט נאך דער בדיקה קען ער מבטל זיין בפה – „ויאמר".

3. **נוסח הביטול – „כל חמץ" vs. „כל חמירא וחמיעא":** דער רמב"ם שרייבט „כל חמץ" וואס כולל אלע מיני חמץ (חמץ און שאור), בהתאם צו זיין שיטה אז חמץ און שאור איז די זעלבע איסור. אונזער נוסח „כל חמירא וחמיעא" (ארמית) כולל ביידע ווערטער. „חמירא" אין ארמית מיינט זיכער אויך שאור, אבער „ס'קאסט נישט קיין געלט צו זאגן נאך א ווארט".

[דיגרעסיע: היינט צו טאג האט מ'זעלטן שאור אין שטוב – yeast איז כעמיקאלס, נאר די וואס מאכן sourdough האבן אמת'ע שאור.]

הלכה ג (המשך) – ביטול נאך שש שעות

דער רמב"ם'ס ווערטער: „אבל אם בדק מתחילת שש שעות ולמעלה, אינו צריך לבטל – שהרי אינו ברשותו, שכבר נאסר בהנאה."

פשט: נאך שש שעות (ווען חמץ ווערט אסור בהנאה) קען מ'נישט מבטל זיין, ווייל דער חמץ איז שוין נישט „ברשותו".

חידושים און סברות:

1. **בעלות איז תלוי אין הנאה:** עס ווערט געפרעגט – איז בעלות נישט א זאך פאר זיך, אפגעזונדערט פון הנאה? דער תירוץ: **בעלות מיינט אז מ'האט א שום זכות / מעלה פון דעם חפץ.** ווען ס'איז נאסר בהנאה, האט ער נישט קיין שום זכות פון עס האבן, ממילא איז ער נישט דער בעלים, און ביטול (וואס איז א מעשה בעלות – הפקר) ארבעט נישט. דאס ווערט באצייכנט אלס „א שיינע למדות" – דער רמב"ם'ס יסוד אז איסור הנאה נעמט אוועק בעלות, וואס מאכט ביטול אוממעגליך.

הלכה ג (המשך) – חמץ שלא ביטלו קודם שש, ומצאו משש שעות ולמעלה

דער רמב"ם'ס ווערטער: „ולפיכך אם לא ביטל קודם שש, ומשש שעות ולמעלה מצא חמץ שהיה בלבו ושכחו בשעת ביעור ולא ביערו – הרי זה עובר על בל יראה ובל ימצא, שהרי לא ביער ולא ביטל. והרי ביטול אינו מועיל לו כלום לפי שאינו ברשותו, והכתוב עשאו כאילו ברשותו לחייבו משום בל יראה ובל ימצא."

פשט: ווער עס האט נישט מבטל געווען פאר שש שעות, און נאך שש שעות טרעפט ער חמץ וואס ער האט געוואוסט דערפון אבער פארגעסן בשעת ביעור – ער איז עובר אויף בל יראה ובל ימצא. ביטול העלפט שוין נישט ווייל ס'איז נישט מער אין זיין רשות, אבער דער כתוב מאכט עס ווי ס'איז אין זיין רשות לענין חיוב.

חידושים און סברות:

1. **דער פאראדאקס פון „אינו שלו" לענין גזל:** צי חמץ בפסח איז ממש „אינו שלו" אדער נאר אסור בהנאה? ווען עס איז אסור בהנאה, וואס נעמט מ'צו פון יענעם אויב מ'גזל'ט עס? ביז יעצט האט ער נישט געקענט הנאה האבן, און יעצט ווייטער נישט. אבער ס'איז דאך פראקטיש נאך עפעס ווערט – א הונגעריגער מענטש וואס עסט עס ווערט זאט (אפילו ער איז עובר). אויך, מ'קען מאכן דילס מיט א גוי (ז.ב. „דו וועסט מיר געבן מוצאי יום טוב"), וואס ווייזט אז ס'איז דא א שווי ווען ס'איז נאך מותר בהנאה – אבער ווען ס'איז שוין אסור בהנאה איז שוין נישטא קיין שווי.

2. **„אינו שלו" – הפקר בית דין הפקר:** די גמרא זאגט אז חמץ „אינו שלו" דורך הפקר בית דין הפקר. דאס גייט נאר אויף חמץ מדרבנן (ד.ה. נאך שש שעות ווען ס'איז נאר מדרבנן אסור). אבער חמץ דאורייתא (פסח גופא) איז ממש נישט זיינס – נאר „לחומרא איז עס זיינס": צו כאפן עבירות איז עס דיינס, אבער נישט צו מאכן געלט דערפון.

3. **דער מכאניזם פון בל יראה ובל ימצא ווען ס'איז „אינו שלו":** אויב חמץ בפסח איז אינו שלו, וויאזוי קען מ'בכלל עובר זיין אויף „לא יראה"? דער תירוץ: „והכתוב עשאו כאילו ברשותו" – די תורה מאכט עס ווי ס'איז דיינס ספעציעל לענין חיוב. אבער לענין ביטול – קענסטו נישט מבטל זיין ווייל ס'איז טאקע נישט דיינס. דאס הייסט: **לחומרא איז עס דיינס** (עובר אויף בל יראה), **אבער לקולא איז עס נישט דיינס** (ביטול העלפט נישט). דער מענטש איז „סטאק" – ער קען נישט ארויס פון דער עבירה.

4. **דער אמת'ער פשט אין „בל יראה":** מ'וואלט געקענט טייטשן „לא יראה" ווי א פראקטישע זאך – ס'זאל נישט נראה ומצוי זיין אין דיין פלאץ, אפילו ס'איז נישט דיינס. אבער די חכמים האבן ארויסגעלערנט פון די פרשה

אנדערש: חמץ של אחרים ברשותו – איז מ'נישט עובר; שלו ברשות אחרים – איז מ'יא עובר. „בל יראה" מיינט נישט פיזיש זען, נאר בעלות. דאס ווערט אויסגעלערנט אין פרק ד' (הלכות חמץ ומצה).

הלכה ג (המשך) – מוצא חמץ ביום טוב

דער רמב"ם'ס ווערטער: „וחייב לבער בכל עת שימצאנו... ואם מצא ביום טוב כופה עליו כלי עד לערב ומבערו."

פשט: ווען מ'טרעפט חמץ ערב פסח דארף מ'עס גלייך מבער זיין. אויף יום טוב אליין קען מ'עס נישט מבער זיין, נאר מ'לייגט א כלי אויף דעם ביז נאך יום טוב.

חידושים און סברות:

1. **פארוואס נישט מבער זיין אויף יום טוב – העברה שלא לצורך:** „מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה שלא לצורך" גייט נאר אויף „לצורך הגוף" – ענליך צו אוכל נפש. א מצוה איז נישט א „צורך" אין דעם זין. „צורך מקום מצוה" איז נישט דער זעלבער „צורך" ווי צורך הגוף. דערפאר קען מ'נישט מבער זיין חמץ אויף יום טוב.

2. **רבינו מנוח – מוקצה:** רבינו מנוח זאגט אז דער חמץ איז מוקצה אויף יום טוב, דערפאר לייגט מ'א כלי דערויף (כופה עליו כלי) אנשטאט עס צו באוועגן.

3. **כופה עליו כלי – פראקטישע זאך, נישט בל יראה:** דער כופה עליו כלי האט גארנישט צו טון מיט בל יראה ובל ימצא. לענין בל יראה איז דער מענטש „סטאק" – ער איז עובר באונס ווייל ער קען נישט פארברענען אויף יום טוב. דער כופה עליו כלי איז נאר א פראקטישע תקנה – „שמא יבוא לאכלו", מ'זאל נישט קומען עס צו עסן.

הלכה ג (המשך) – חמץ של הקדש

דער רמב"ם'ס ווערטער: „ואם של הקדש..."

פשט: חמץ של הקדש האט אויך א חיוב בדיקה וביעור מדרבנן, אבער מ'איז נישט עובר אויף בל יראה ובל ימצא (ווייל ס'איז נישט „שלך").

חידושים און סברות:

1. **טעם פון בדיקה ביי הקדש:** דער טעם איז „שמא יבוא לאכלו" – מ'האט מורא מ'וועט עס עסן, און דערצו קומט אויך מעילה. ס'איז נישט ווייל בל יראה, נאר א פראקטישע גזירה.

2. **הקדש – יעדער האט מורא:** ביי הקדש האט יעדער מורא פון מעילה, אבער דאך האבן חכמים געמאכט א חיוב בדיקה ווייל ס'איז נאך אלץ א חשש אז מ'וועט פארגעסן אז ס'איז הקדש.

מחלוקת ראב"ד – צי ס'איז דא בל יראה ערב פסח (משש שעות)

חידושים און סברות:

1. **דער ראב"ד'ס קשיא:** דער ראב"ד קריגט זיך אויפ'ן רמב"ם: דער רמב"ם שרייבט אז „משש שעות ולמעלה" איז מ'עובר אויף בל יראה ובל ימצא. אבער בל יראה ובל ימצא שטייט אין פסוק נאך די ווערטער „שבעת ימים" – ס'איז בפירוש נאר אויף די זיבן טעג פון פסח, נישט ערב פסח! ערב פסח איז דא נאר תשביתו (א מצות עשה) און דער איסור אכילה, אבער נישט בל יראה.

2. **מגיד משנה'ס תירוץ:** דער מגיד משנה טענה'ט אז דער רמב"ם איז אויך מסכים אז מ'איז נישט עובר אויף בל יראה ערב פסח – ער מיינט נאר תשביתו.

3. **אנדערע מפרשים:** אנדערע זאגן אז דער רמב"ם האלט טאקע אז יא ס'איז דא בל יראה פון שש שעות, ווייל ס'איז משמע אין געוויסע גמרות.

דער רמב"ם'ס סברא: איינמאל די חכמים האבן גע'אסר'ט פון ערב פסח אחר חצות, רעכנט מ'שוין די זיבן טעג מיט א האלבן טאג.

הלכה ד (אנהויב) – מי שיצא מביתו קודם שעת הביעור

דער רמב"ם'ס ווערטער: „מי שיצא מביתו קודם שעת הביעור... אם יצא לדבר מצוה או לאכול בסעודה של מצוה כסעודת אירוסין ונשואין, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו – אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו, יחזור. ואם לאו, יבטל בלבו."

פשט: ווער עס איז ארויס פון שטוב פאר דער צייט פון ביעור, און דערמאנט זיך אז ער האט חמץ אין שטוב – ווענדט זיך אויב ער קען צוריקגיין און ביידע טון. אויב נישט, זאל ער מבטל זיין בלבו.

חידושים און סברות:

1. **ענליך צו הלכות תפלה:** דאס איז ענליכע כללים ווי אין הלכות תפלה – עד מיל, עד שלשה מילין – ווי ווייט דארף מ'גיין צוריק פאר א מצוה.

2. **עוסק במצוה פטור מן המצוה:** דער יסוד פון דער הלכה: ביטול בלבו איז א דאורייתא'דיגע חיוב – דאס מוז ער אלעמאל טון. אבער ביעור חמץ (צוריקגיין אהיים) איז א מצות חכמים – און היות ער איז שוין עוסק במצוה (סעודת מצוה), איז ער פטור פון דער מצוה דרבנן אויב ער קען נישט ביידע טון.

3. **סעודת אירוסין – א מצוה:** דער

רמב"ם רעכנט סעודת אירוסין ונשואין ווי א סעודת מצוה. דאס איז נישט די מצוה אליין (ער איז נישט דער חתן), נאר די סעודה איז דער „פארטי" פון דער מצוה – אבער ס'איז נאך אלץ א מצוה.

4. **השתתפות אין שמחה:** צי מ'רעדט נאר ווען זיין השתתפות מאכט א חילוק צו דער שמחה, אדער אפילו ביי א גרויסע שמחה פון טויזנט מענטשן? יעדער איינער איז א חלק פון דער שמחה – א שמחה איז נאר ווען ס'איז דא מענטשן.

5. **דריי לעוועלס פון מצוה:** דער רמב"ם ברענגט דריי אופנים: (א) סעודת מצוה – א שטיקל מצוה, נישט די מצוה אליין; (ב) יצא להציל – א פיקוח נפש סיטואציע, א גרעסערע מצוה; (ג) יצא לצורך עצמו – קיין מצוה, דארף צוריקגיין.

הלכה יא (המשך) – יצא להציל / יצא לצורך עצמו

דער רמב"ם'ס ווערטער: „מי שיצא להציל מן הגייס ומן הנהר ומן הלסטים ומן הדליקה ומן המפולת – אינו צריך לחזור. יצא לצורך עצמו ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו – יחזור מיד."

פשט: ווער עס גייט ראטעווען אידן פון צרות (מיליטער, טייך, גזלנים, שריפה, מפולת) דארף נישט צוריקגיין צו באזייטיגן חמץ – ער זאל פאקוסן אויף די הצלה. אבער ווער עס איז ארויסגעגאנגען פאר זיין אייגענע צוועקן (נישט א מצוה) און דערמאנט זיך אז ער האט חמץ אינדערהיים, מוז ער באלד צוריקגיין.

חידושים און סברות:

1. **פיקוח נפש פטור'ט פון חמץ-זארגן:** דער כלל ביי פיקוח נפש איז אז מ'דארף נישט טראכטן וועגן מצוות בשעת הצלה – „יבטל בלבו ודיו." אזוי ווי מ'זאגט ביי אנדערע ענינים (למשל לשון הרע בשעת פיקוח נפש), זאל ער נישט זיך זארגן וועגן חמץ ווען ער ראטעוועט לעבנס.

2. **שיעור כביצה פאר חיוב חזרה:** דער רמב"ם זאגט אז דער חיוב צוריקצוגיין (ביי יצא לצורך עצמו) איז נאר ווען ס'איז דא א **כביצה** חמץ אינדערהיים. פחות מכביצה – דארף ער נישט צוריקגיין, נאר מבטל זיין בלבו.

- **קשיא:** דאס איז א נייער שיעור! דער שיעור פון איסור חמץ איז דאך **כזית**, נישט כביצה. פארוואס דארף מ'נישט צוריקגיין פאר א כזית?

- **תירוץ:** דער חיוב בדיקה וביעור איז א **תקנת חכמים** (שמא יבוא לאכלו). די חכמים האבן נישט גוזר געווען אזוי ווייט אז מ'זאל צוריקגיין פאר ווייניגער ווי א כביצה. ביי פחות מכביצה קען ער עס מבטל זיין בלבו, און דאס איז גענוג.

3. **ביטול אויף ידוע'דיגע חמץ:** פון דעם אז פחות מכביצה קען ער מבטל זיין, זעט מ'א ראיה אז מ'קען מבטל זיין חמץ וואס מ'ווייסט וואו עס ליגט – נישט נאר אומבאוואוסטע חמץ.

הלכה (המשך) – מי שהניח עיסתו מגולגלת

דער רמב"ם'ס ווערטער: „מי שהניח עיסתו מגולגלת בתוך ביתו ויצא, ויירא שמא תחמיץ קודם שיבוא – מבטל בלבו קודם שתחמיץ."

פשט: ווער עס האט איבערגעלאזט א אויסגעקנעטעטעם טייג אינדערהיים און איז ארויסגעגאנגען (למשל ער זיצט ביי א שיעור ביי זיין רבי), און ער האט מורא אז דער טייג וועט חמץ ווערן איידער ער קומט אהיים – זאל ער מבטל זיין בלבו איידער עס ווערט חמץ.

חידושים און סברות:

1. **מ'רעדט פון אמת'דיגע חימוץ, נישט אכצן מינוט:** דער שיעור פון חימוץ אין דער משנה/גמרא איז נישט בלויז א צייט-שיעור (ווי אכצן מינוט), נאר א מציאות'דיגער שיעור – ווען דער טייג ווערט ממש חמץ. „ער ווייסט וואס מיינט חמץ, נישט אזוי ווי היינט וואס אונז ווייסן נישט וואס מיינט חמץ."

2. **חילוק צווישן דעם פאל און דעם פריערדיגן:** ביי דעם פריערדיגן פאל (חמץ גמור אינדערהיים) איז דער מענטש עובר אויף בל יראה ובל ימצא יעדע מינוט – ס'איז א לאו (כאטש אן מלקות ווייל ס'איז לאו שאין בו מעשה), דערפאר מוז ער לויפן שנעלער. ביי דעם פאל (טייג וואס איז נאך נישט חמץ) קען ער עס נאך מבטל זיין איידער עס ווערט חמץ, ווייל ביטול ווירקט נאר **קודם שעה ששית**.

הלכה – כיצד ביעור חמץ

דער רמב"ם'ס ווערטער: „כיצד ביעור חמץ? שורפו, או מפרר וזורק לרוח, או זורקו לים."

פשט: ביעור חמץ קען געשען דורך: (א) פארברענען, (ב) צוברעקלען אין קליינע שטיקלעך און ווארפן צום ווינט, (ג) ווארפן אין ים. אבער ביי ים – נאר ווייכע חמץ וואס דער ים צופיצלט שנעל. חמץ קשה מוז מ'ערשט צוברעקלען (מפרר) און דערנאך ווארפן אין ים.

חידושים און סברות:

1. **ביעור מיינט פולשטענדיגע פארניכטונג:** אלע אופנים פון ביעור דארפן דערגרייכן אז דער חמץ ווערט ממש אויס – פיצי שטיקלעך וואס ווערן נעלם. א גאנצע בולקע ווארפן אין ים העלפט נישט, ווייל עס בלייבט נאך בעין פאר א צייט.

הלכה – חמץ שנפלה עליו מפולת

דער רמב"ם'ס ווערטער: „חמץ שנפלה עליו מפולת ונמצא עליו עפר שלשה טפחים או יותר – הרי הוא כמבוער. וצריך לבטל בלבו אם עדיין לא נכנסה שעה ששית."

פשט: חמץ וואס א וואנט איז ארויפגעפאלן דערויף מיט דריי טפחים ערד אדער מער – איז כמבוער. אבער מ'דארף עס נאך מבטל זיין בלבו (אויב ס'איז נאך פאר שעה ששית).

חידושים און סברות:

1. **קשיא – פארוואס דארף מ'ביטול אויב ס'איז כמבוער?** אויב באגראבן אונטער דריי טפחים ערד איז שוין כמבוער, פארוואס דארף מ'נאך מבטל

זיין?

2. **ערשטער תירוץ:** ס'איז נאר **כמבוער** – עס קען ווערן אויפגעדעקט (א כלב קען עס אויפגראבן). דערפאר דארף מ'ביטול אלס צוזעצליכע זיכערהייט.

3. **צווייטער תירוץ (אנדער כיוון):** דער ביטול איז דא געקומען ווערן **לענין דאורייתא** – ווייל למעשה ליגט דער חמץ נאך אין זיין רשות בעין. „כמבוער" איז נאר לענין **דרבנן** – ער דארף נישט אויפגראבן און מבער זיין (ווייל געווענליך ביי מפרר וזורק לרוח ווערט עס ממש אויס, אבער דא ליגט עס נאך). דער ביטול קומט צו העלפן פאר דאורייתא'דיגע בל יראה ובל ימצא.

4. **ביטול העלפט נאר פאר דאורייתא:** ביטול העלפט קיינמאל נישט פאר דרבנן (שמא יבוא לאכלו). אבער דא איז דער דרבנן'דיגער חיוב ביעור שוין מקוים דורך דעם וואס ס'איז באגראבן (כמבוער), און דער ביטול קומט נאר פאר דאורייתא.

5. **ביטול נאר פאר שעה ששית:** נאך שעה ששית קען מ'שוין נישט מבטל זיין – דאס איז א באקאנטער כלל.

הלכה – נתנו לנכרי קודם שעה ששית

דער רמב"ם ווערטער: „נתנו לנכרי קודם שעה ששית – אינו צריך לבער."

פשט: אויב מ'האט געגעבן דעם חמץ צו א גוי פאר שעה ששית, דארף מ'עס נישט מבער זיין – ווייל ס'איז שוין נישט זיין חמץ, און „לא יראה לך" איז נאר אויף דיין חמץ.

הלכה – שרפו קודם ששית / אחר ששית – הנאה פון פחמין

דער רמב"ם ווערטער: „אם שרפו קודם ששית – מותר ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח. אבל משעה ששית ולמעלה, הואיל ואסור בהנאה – לא יסיק בו את התנור ואת הכירה, ולא יאפה בו ולא יבשל בו. ואם אפה או בישל – הפת או התבשיל אסור בהנאה. וכן הפחמין שלו אסורין בהנאה."

��שט: פארברענט מ'חמץ **פאר** שעה ששית – מעג מ'הנאה האבן פון די קוילן/אש אין פסח, ווייל די אש איז שוין א נייע זאך. אבער פארברענט מ'עס **נאך** שעה ששית – טאר מ'נישט הנאה האבן פון דער אש, נישט באקן, נישט קאכן. און אויב מ'האט יא געבאקן/געקאכט – איז דער פת/תבשיל אויך אסור בהנאה. אפילו די פחמין (קוילן) פון דעם פת/תבשיל זענען אסור בהנאה.

חידושים און הסברות:

1. **חידוש – נישט נאר בשעת מעשה, נאר אויך די תוצאה:** דאס אז מ'טאר נישט הנאה האבן בשעת שריפה איז פארשטאנדליך – מ'האט הנאה פון חמץ. אבער דער חידוש איז אז אויך **די תוצאה** פון דער שריפה (דער פת, דער תבשיל, אפילו די פחמין דערפון) ווערן אסור בהנאה. די הנאה פון חמץ איז כביכול „אריינגעגאנגען" אין דעם עסן, און עס בלייבט אסור.

סיום פרק ג

דער שיעור האט מסיים געווען דעם **דריטן פרק** פון הלכות חמץ ומצה, וואס באהאנדלט די פרטים פון ווען און וויאזוי מ'דארף מאכן בדיקה וביעור חמץ – פון דער בדיקה ליל י"ד, דורך ביטול, ביעור, ערב פסח שחל בשבת, מי שיצא מביתו, אופני ביעור, חמץ שנפלה עליו מפולת, נתנו לנכרי, און הנאה פון פחמין.

תמלול מלא

הלכות חמץ ומצה, פרק ג׳: בדיקת וביעור חמץ

פתיחה

Speaker 1:

א גוטן, אלע חשוב'ע פארזאמלטע. איך האב שוין געוואונטשן א מזל טוב נאכאמאל פאר הרב יואל אשר אויף די תנאים פון זיין טאכטער נעכטן. זאל דער אייבערשטער, דער זיווג זאל עולה יפה זיין, ס'זאל זיין אסאך הצלחה און אסאך נחת, און ס'זאל אלעס זיך אויסארבעטן על צד הטוב ביותר, באופן הראוי והטוב ביותר. און באדאנקט פאר די נדבנים פון די שיעור, פאר הרב ר' יואל הלוי און די אנדערע נדבנים. און מ'לערנט. אמן. געוואלדיג.

מ'דארף דאך אנהייבן פאר'ן דאווענען מיט "ואהבת לרעך כמוך". אויך פאר'ן לערנען זעט אויס אז ס'איז דא אן ענין פון אנהייבן מיט אהבה. ס'איז וויכטיג. די תפילה פון פאר'ן לערנען וואס שטייט אין די גמרא, "שישכן בינינו אהבה ואחוה". דאס איז איין תפילה וואס שטייט אין די גמרא, און אויך איז דא "ואשמח בהם". "שלא אכשל בדבר הלכה ואשמח בהם". מ'זעט אז אהבת חברים איז א תנאי, א וויכטיגע תנאי אין לימוד התורה. און שכוח פאר די ספאנסערס און פאר די לערנערס.

הקדמה לפרק: נושא הפרק

Speaker 1:

אונז גייען לערנען די דריטע פרק פון הלכות חמץ ומצה. און דער פרק זאגט די סדר ווען מ'מאכט בדיקת חמץ, ווען מ'מאכט ביעור חמץ, און וויאזוי מ'געבט זיך אן עצה שבת. דאס זענען די ערשטע פאר הלכות, און אזוי ווייטער. בעצם רעדט ער פון דעם אויך פרטים, אזוויו ווען מ'איז מבער חמץ וואס מ'האט פארגעסן, וויאזוי פונקטליך מ'טוט די ביעור חמץ. סאו מ'קען זאגן בדיקת וביעור חמץ, וואס גייען צוזאמען, דאס איז די נושא פון די פרק.

הלכה א׳: סדר הבדיקה והנחת החמץ עד הביעור

לשון הרמב"ם

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם: **"כשבודק אדם ומחפש בליל ארבעה עשר"** - ער האט דאך שוין אין פריערדיגע פרק געזאגט אז ס'איז דא א צייט, אז ליל ארבעה עשר איז די צייט ווען מ'מאכט בדיקת חמץ. אין יענע צייט ווען מ'טוט דאס, זאגט ער, וואס טוט מען? וויאזוי ארבעט די בדיקה? **"מוציא את החמץ מן החורים ומן הסדקים"**.

דיון: טייטש פון "כשבודק... מוציא"

Speaker 1:

דאס מיינט, אזוי האב איך עס געזאגט, ווייל נישט, ס'איז אביסל אינטערעסאנט, ווייל "כשבודק אדם מוציא את החמץ" - דאס מיינט בודק. איך וואלט געזאגט, "כשבודק אדם" מיינט ער צו זאגן די צייט. די צייט וואס מ'האט געשמועסט אז ס'איז די צייט, "כשבודק אדם", וואס טוט מען? ער זאגט דאך יעצט וואס די בודק מיינט, און מ'נעמט ארויס די חמץ פון עניוועי ווי ס'איז באהאלטן.

איך וואלט געטייטשט אנדערש. איך וואלט געטייטשט, "כשבודק אדם", דאס הייסט בדיקה מיינט זוכן. מוציא זיין איז נאך א סטעפ פון נאכדעם. ווען מ'איז מוציא פון חורים איז די בדיקה. די בדיקה איז צו טשעקן און קוקן אין די חורים. מוציא מיינט נאכדעם וואס דו האסט געטראפן, לאז עס נישט דארט. איך מיין, ס'איז נישט דא צוויי לעוועלס, אזוויו קודם זוכט מען און מ'מאכט א ליסט און דאן גייט מען זיי אלע אויפפיקן. ניין, נאר אזוי, מ'זוכט און מ'נעמט ארויס. איך זאג אז די וועג וואס דו טייטשסט איז אז נאכדעם

וואס מ'טרעפט, ווען מ'זוכט, נעמט מען עס ארויס און מ'לייגט עס אין די זייט. איך זאג אבער טייטש, איך בין נישט מסכים אז מוציא זיין איז טייטש בדיקה. בדיקה איז טייטש זוכן. נאכדעם וואס מ'זוכט און מ'טרעפט, דארף מען עס ארויסנעמען.

דיון: דאפלע לשונות ביים רמב"ם

Speaker 1:

אבער איך זאג למשל, בודק און מחפש, מ'גייט נישט דא דן זיין וואס ס'מיינט א דאפלע לשון. און די זעלבע זאך, חורין מחבואין וזוויות, ס'איז אויך דריי אנדערע מיני, א חור איז א חור, און א מחבוא איז נישט דוקא א חור, נאר אן אנדערע סיבה פארוואס ס'איז שווער אנצוקומען אהין. ער רעדט ברייט, אבער איך ווייס נישט צו מ'דארף מדייק זיין אין זיינע ווערטער. אפשר איז דא אנדערע וואס זענען מדייק אין זיינע ווערטער. סתם יא, ווייל ס'איז דא שבת הגדול דרשות. ממילא איז דא אסאך געלעגנהייטן. וואו איז דא עפעס א שבח דער געקען מען קווערשן? א לאך איז איין זאך, און א מאפע מיינט סתם א קאזעט, און א זווית מיינט סתם א ווינקל. וואו ס'איז אויפ'ן טיש, דארף מען נישט זוכן ס'איז דאך דא. אקעי.

המשך לשון הרמב"ם: מקבץ הכל ומניחו במקום אחד

Speaker 1:

איז כשעה, ווען מ'טוט די בדיקה, וואס טוט מען מיט די חמץ? מ'נעמט זיי אלע ארויס. אז מ'זאל עס שוין האבן געענדיגט. די בדיקה ענדיגט זיך שוין, די מצות בדיקה ענדיגט זיך, און די נעקסטע זאך גייט זיין ביעור. סאו, מ'נעמט זיי אלע צוזאמען, און מ'איז מקבל צו זאגן אז **מ'נעמט זיי אלע צוזאמען, מניחו במקום אחד**, מ'לייגט זיי אויף איין פלאץ, **עד תחלת שעה ששית ביום**. און דעמאלטס, מבער אזוי ווי מיר האבן געלערנט נעכטן, אז ביי די זעלבע זעקסטע שעה הייבט זיך אן די איסור פון האבן חמץ, ממילא פארברענט מען עס פאר ס'הייבט זיך אן די איסור. רייט.

חידוש: בדיקה ענדיגט זיך ווען מ'האט צוזאמגענומען אויף איין פלאץ

Speaker 1:

סאו כאילו וואס די הלכה פארציילט איז אז בדיקת חמץ מיט שריפת חמץ, וואס איז אין ביעור חמץ, איז נישט די זעלבע זאך. וויבאלד די חכמים האבן... וואס האט זיך נישט געטון מיט דעם? וויבאלד זיי האבן געזאגט אז מ'טוט עס בלילה, בליל י"ד. איז וואס טוט מען אינצווישן? איז די תירוץ איז, מ'לייגט עס אוועק, מ'נעמט עס צוזאם, מ'לייגט עס אלעס אין איין פלאץ. הייסט, פרייט דעם איז געווען אלעס צו זאגן וואס איז שלעכט. קען זיין דאס איז יא אזוי ווי א חידוש. איינער וועט זאגן, איך האב שוין געטראפן, איך האב די ליסט. ס'איז נישט גענוג צו האבן א ליסט. מ'דארף צוזאמנעמען די חמץ אויף איין פלאץ נאך ביי די בדיקה. די מצוה פון בדיקה איז ביינאכט, אבער אויך די צוזאמנעמען. איינער וואס קען זאגן, איך האב געט א ליסט, און אינדערפירט גיין. און די מצוה פון בדיקה איז די צוזאמנעמען אויכעט. כאילו, די בדיקת חמץ ענדיגט זיך ווען מ'האט אלעס צוזאמגענומען אויף איין פלאץ.

דיון: פארוואס דארף מען צוזאמנעמען?

Speaker 1:

פארוואס טאקע דארף מען עס צוזאמנעמען, ווייס איך נישט, אבער אזוי זאגט ער. נישט אז דו האסט נאכנישט געטון בדיקה. די הלכה אז מ'זאל עס טון לאור הנר און אלעס איז אזוי שוין אנגעענדיגט, דו ווילסט נישט. וואו איז דא חמץ, מ'האט פארגעסן דערפון. דאס איז דאך די פשוט'ע פשט. פארוואס זאל מען נישט... פארוואס זאל מען נישט... פארוואס זאל מען עס דארפן צוזאמנעמען? איך ווייס נישט. דער רמב"ם האט דאס געזאגט.

וואו האט ער גענומען אז מ'דארף עס צוזאמנעמען? אויב ער מאכט יא אלעס... עס שטייט אזוי אין די משנה? ניין. **"ומה שמשייר יניחנו בצנעא"**. "יניחנו בצנעא" מיינט בדיקה אחריו, יא? דאס איז אן אנדערע זאך, ס'זאל נישט ווערן נעלם. רייט, מ'גייט לערנען די נעקסטע שטיקל, די הלכה ב', גייט דער רמב"ם מסביר זיין אז מ'דארף עס אוועקלייגן, ווייל טאמער נישט, הייבט זיך אן די חששות פון די גוררת חולדה און אנדערע זאכן. אבער לאמיר זאגן איינער האט נישט די פראבלעם, ער האט גערעכנט פונקטלעך וויפיל חמץ, און ער לאזט עס פונקט ווי ער האט עס געטראפן.

איך האב געלערנט אז דאס אז מ'האט מתקן געווען בדיקה אויף ליל ארבעה עשר, בדיקה ענדיגט זיך ווען מ'האט אלעס אויף איין פלאץ. פארוואס? וואס האט איינס מיט'ן צווייטן? אקעי, פראקטיש איז דאך פשוט, ווייל פארוואס זאלסטו טון צוויי מאל? פארוואס זאלסטו ארבעטן צוויי מאל? נאכאמאל, נישט ארבעטן צוויי מאל, ס'איז צוויי אנדערע זאכן. ער האט עס... וויאזוי הייסט עס? ער האט עס... נו? ער האט עס עקספאזד, ער ווייסט שוין וואו ס'ליגט, און מארגן וועט ער עס צוזאמנעמען. אקעי.

די משנה איז, מסתמא ביסטו גערעכט אז דער נארמאלער מענטש גייט עס שוין צוזאמנעמען. און די משנה אבער רעדט נישט וועגן דעם. דאס וואס איך זאג, דער רמב"ם האט צוגעלייגט דא א סטעפ און געמאכט פון דעם אזוי ווי א הלכה אז ער זאל דאס טון, "מקבץ הכל ומניחה במקום אחד".

חידוש: "אור הנר יפה לבדיקה" מיינט ארויסנעמען געצנלעך

Speaker 1:

מסתם איז אויך אז דאס אז "אור הנר יפה לבדיקה" מיינט נישט נאר אז ער זאל וויסן וואו דער חמץ איז, נאר ער זאל אינגאנצן ארויסנעמען דער חמץ, ער זאל גארנישט איבערבלייבן. און אז די נעקסטע טאג גייט ער נישט האבן א לעכט און ס'וועט איבערבלייבן ברעקלעך, פעלט דאך אין די מצוה פון בדיקת חמץ. אין דער פרי האט מען אויך די לעכט, ביי דער וועי. ס'איז נישט דא אזא זאך אז א לעכט ארבעט וויניגער אינדערפרי ווי ביינאכט. דאס איז נישט די פוינט.

ניין, איך ווייס נישט וואו ער האט דאס גענומען. איך מיין צו זאגן, ס'איז מסתמא פראקטיש, אבער אין די משנה שטייט נישט די הלכה פון רמב"ם.

המשך לשון הרמב"ם: ואם רצה לבער בלילה רשאי

Speaker 1:

דער רמב"ם ענדיגט צו, און ער זאגט גלייך אז די הלכה וואס כ'האב געזאגט איז געווען פראקטיש, און ער זאגט ווי **"רצה לבער בלילה רשאי"**. דאס אז בדיקה און ביעור זענען צוויי אנדערע צייטן, בעצם אויב איינער וויל מבער זיין ביינאכט, קען מען מבער זיין ביינאכט. ער רעדט נאר אזוי, לכאורה רוב מענטשן עסן נאך חמץ צופרי, מ'טאר דאך שוין עסן נאך חמץ, צופרי עסט מען נאך חמץ, ממילא דארף מען עס נאך נישט מבער זיין. "ואם רצה לבער בלילה רשאי". קען מען דעמאלטס שוין מבער זיין. ס'טייטש נישט אזוי ווי אז די חכמים האבן מתקן געווען די מצות ביעור חמץ מיט עפעס א געוויסע זמן.

דיון: ביעור פאר ליל י"ד

Speaker 1:

וואס טוט זיך אויב איינער וויל מבער זיין נאך פאר ליל ארבעה עשר? סתם אויך די זעלבע דין. אויב איינער איז... דער מענטש וואס מאכט פסח איז שוין אסאך פריער, ער איז נאך א נאמן, ער איז נישט מחויב. ער מאכט נישט קיין ברכה על ביעור חמץ, אבער... אפשר יא, ביי די וועי, פארוואס זאל ער נישט מאכן קיין ברכה? אה, פון שלשים יום איז שוין דא א חובת בדיקה, קען מען מאכן א ברכה? ער האט נישט געזאגט צו מען טוט עס מיט א ברכה. אקעי, האט ער אונז נאכנישט פארציילט וועגן א ברכה בכלל. אקעי, לאמיר זען. שפעטער גייט מען עס לערנען וועגן א ברכה. אה, ער האט יא געזאגט. ער האט שוין געזאגט די ברכה, יא. נישט געזאגט? איך טו מיך אן? נישט געזאגט. ניין, ער האט נישט געזאגט. איך דריי א קאפ. ניין, אבער ווי ער רעדט וועגן דרייסיג טעג, האט ער נישט אונז געזאגט. אה, ניין, ער זאגט עס יעצט. אקעי. ער גייט עס זאגן אין דעם פרק. איך טריי איך טוות. אקעי, יא.

ס'איז נישט דא קיין חיוב צו איבערלאזן, נאר סתם אז מ'מעג איבערלאזן. דאס איז די ווארט. אויב מ'וויל שוין יעצט פארברענען, מעג ער יעצט פארברענען. ער דארף האבן נישט. מבערה מיינט איך אז דו וועסט נישט

פארברענען, ווייל שפעטער גייט דער רמב"ם זאגן וואס טייטש מבערה? שוין.

הלכה ב': שמירת החמץ בליל י"ד

לשון הרמב"ם

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **החמץ שמניח בליל ארבעה עשר**, דער חמץ וואס מ'לאזט איבער, אזוי ווי ער זאגט אז מ'לאזט עס איבער **כדי שיאכל ממנו למחר עד ארבע שעות**, ער האט דאך נישט געזאגט אז נאר משום יום המינונים האט מען שוין גע'אסר'ט אויך די שעה חמישית, אבער מ'עסט ביז די פערטע שעה. זאגט דער רמב"ם, **אין מניחה מפוזר ומפורד בכל מקום**, מ'לייגט עס נישט צו וואַרפענעהרהייט, **אלא מצניעה בכלי או בזוית ידועה**, מ'לייגט עס אין א ספעציפיק פלאץ, אדער אין א כלי אדער אין א זוית ידועה, **ונזהר בו**. מ'איז קערפול מיט דעם. **שמא לא נזהר בה**, און מ'האט זיך חסר, אויב וועט ער נישט זיין נזהר.

ענטפער צו די פריערדיגע שאלה

Speaker 1:

אה, דאס וועט מסתמא זיין די ענטפער צו די שאלה וואס מיר האבן פריער געפרעגט. לאמיר ענדיגן. **שמא לא נזהר בה**, אויב וועט ער נישט נזהר זיין און ער וועט זען אז ס'פעלט חמץ, **צריך לחפש אחריו ולבדוק פעם אחרת**, דארף ער נאכאמאל זוכן **ולבדוק פעם אחרת, שמא גררוהו עכברים**, אפשר האט מען עס עכברים ארומגעשלעפט. סאו דאס איז מסתמא אויך די ענטפער. אויב ס'ליגט אין די חור, דארף ער ווייטער אויך האבן מורא האבן פון די זעלבע זאך פון שמא גררוהו עכברים.

דיון: פארבינדונג צו הלכה א'

Speaker 1:

אזוי זאגט דאך, אויב ער ווייסט פונקטליך ווי די פוינט איז דאך אזוי וואס מ'האט געלערנט. ער גייט יעצט צוריק צו די הלכה וואס מ'האט געלערנט אין די פריערדיגע פרקים. ער האט געלאזט צען שטיקלעך און ער האט געטראפן נאר ניין. ער דארף זוכן פאר די צענטע.

Speaker 2:

יא, אבער ס'איז זייער נישט פראקטיש צו זאגן אז ער זאל לאזן אין די חור, ווייל ער האט געציילט אין די חור פונקט אויף ווי גרויס די שטיקל חמץ איז. פונקט אזוי ווי ער האט געציילט שפעטער.

Speaker 1:

ניין, אבער דא לייגט ער עס אין א כלי אזוי ווי ס'איז ידוע, ווי ס'קומען נישט אן מייזלעך. דאס איז דער געדאנק. ווען ער זאגט כלי אזוי ווי ס'איז ידוע, מיינט ער באופן אז ס'זאל נישט מורא האבן פון קיין מייז.

Speaker 2:

איך הער, אבער ניין, דאס איז דער נזהר בו. דער נזהר בו, דו ביסט גערעכט. דער נזהר בו זעט בו אויס ווי א פראקטישע זאך. דו זאלסט עס לייגן, אזויווי דו זאגסט, לייג עס אין א באקס וואס די מייזלעך קומען נישט, ווייל טאמער ס'וועט קומען מייז, וועסטו האבן א פראבלעם. סאו אז ס'בלייבט ליגן אין די חור איז דאך אויך די זעלבע לא נזהר בו. אמת, אמת. איך הער.

דיון: "נזהר בו" — פראקטיש אדער א דין אין בדיקה?

Speaker 1:

אקעי, ווארט, איז דאס א פראקטישע זאך? איך מיין, אפשר נישט פראקטיש, אפשר איז מער... א פראקטישע זאך, אבער ס'איז א דין אין בדיקה. די חכמים זאגן אז פון ווען ס'איז דא א חובת בדיקה איז דא א חוב פון זיין נזהר. רייט, ער זאגט, אפשר אויב ער דארף נאכאמאל מאכן א בדיקה, פשט זיין פריערדיגע בדיקה האט ער נישט בעצם יוצא געווען. ס'איז דא א פרישע חובת בדיקה אויף אים. די ענין וואס די חכמים האבן געזאגט בדיקה איז נאר באופן אז פון דעמאלטס איז שוין נישטא נאך בדיקה. אויב נישט, הייבט זיך נאך אן דיין חובת בדיקה. בדיקה ענדיגט זיך נאר ווען ס'איז קעירפול, ווען ס'איז פארסעיפט.

הלכה ג' (תחילה): כשחל ארבעה עשר בשבת

לשון הרמב"ם

Speaker 1:

איז דאס איז א נארמאלע יאר וואס י"ד אינדערפרי גייט ער שוין מבער זיין. וואס געשעט אויב ס'איז ערב פסח שחל להיות בשבת? וואס טוט זיך? אה, ווען ערב פסח איז שבת, איז שבת דאך דא א מצוה פון עסן סעודות, עסן פת האט די רמב"ם געזאגט, יא? איך וועל אפשר אנקומען צו דעם, די פוינט איז דא א פראבלעם, אבער מ'מאכט דאך נישט קיין ביעור, ער האט נאכנישט געזאגט, אבער מ'קען דאך נישט מאכן בדיקת חמץ ליל שבת, מ'טאר נישט נוצן קיין לעכט, וואטעווער. סאו וואס דארף מען טון? יא, **איז בודקין את החמץ בליל ערב שבת**, און מ'בודק את החמץ די נאכט פון ערב שבת, טייטשט ער וואס מיר רופן ליל שישי, די נאכט פאר ערב שבת, **שהיא ליל שלשה עשר**.

דיסקוסיע: פארוואס מבערו מלפני השבת?

Speaker 1:

די חכמים זאגן אז פון ווען ס'איז דא א חובת בדיקה איז דא א חוב פון זיין נזהר. אפשר אויב ער דארף נאכאמאל מאכן א בדיקה, פשט זיין פריערדיגע בדיקה האט ער נישט בעצם יוצא געווען. ס'איז דא א פרישע חובת בדיקה אויף אים. די דין וואס חכמים האבן געזאגט בדיקה איז נאר באופן אז פון דעמאלטס איז שוין נישטא נאך בדיקה. אויב נישט, הייבט זיך נאך אן דיין חובת בדיקה. די בדיקה ענדיגט זיך נאר ווען ס'איז קעירפול, ווען ס'איז פאר סעיף.

איז דאס איז א נארמאלע יאר וואס י"ד אינדערפרי גייט ער שוין מבער זיין. וואס געשעט אויב ס'איז ערב פסח בשבת? אה, ווען ערב פסח איז שבת, און שבת איז דאך דא א מצוה פון עסן סעודות, עסן פת האט די רמב"ם געזאגט, יא? איך וויל אפשר אנקומען צו דעם, די פוינט איז דא א פראבלעם, אבער מ'מאכט דאך נישט קיין ביעור, ער האט נאכנישט געזאגט, אבער מ'קען דאך נישט מאכן בדיקת חמץ ליל שבת, מ'טאר נישט ניצן קיין לעכט, וואטעווער. סאו וואס דארף מען טון?

Speaker 2:

יא, איז בודק את החמץ בליל ערב שבת.

Speaker 1:

און מ'בודק את החמץ די נאכט פון ערב שבת, טייטשט, דאס וועט אונז רופן ליל שישי, די נאכט פאר ערב שבת. שהוא ליל שלשה עשר. **און מניח מן החמץ**. געוויינליך לאזט מען איבער נאר צו עסן פאר די נעקסטע פאר שעה. דא דארף מען איבערלאזן פאר א גאנצן טאג, **כדי לאכול ממנו עד ארבע שעות ביום השבת**. **ומניחו במקום מוצנע**, מ'לייגט די עסן אויך במקום מוצנע, מ'לייגט עס אין א ספעציפיק פלאץ. **והשאר מבערו מלפני השבת**, די איבריגע זאל מען מבער זיין פאר שבת.

Speaker 1:

דאס איז אויך אן עצה טובה, אדער ס'איז עפעס א דין אז מ'זאל נישט איבערלאזן צופיל פאר שבת?

Speaker 2:

וואס הייסט א שאר שבת? דאס וואס גייט נישט עסן.

Speaker 1:

יא, זאל מען נישט טון די ארויסווארפן אויף שבת. ער זאגט נישט וועגן ארויסווארפן, דער רמב"ם איז נישט איינגעפאלן אז מ'זאל נישט ארויסווארפן חמץ אויף שבת, ביי די ווי, באלד וועט מען זען. די פוינט איז, ער זאגט זאל נישט איבערלאזן מער פון וואס ער דארף. וואס איז די פראבלעם?

:Speaker 2

קיינמאל. לכאורה, אלע איך ווייס נישט.

:Speaker 1

איך זאג דעם, בשמרו וארבעו לשבת, ס'קען זיין אז ס'איז אן עצה טובה, ס'קען זיין אז ס'איז א דין אין שבת, און ס'קען זיין אז ס'איז א דין אין בדיקת חמץ. נאכאמאל, ער גייט האבן חמץ, ער גייט עובר זיין אויף בל יראה אויב ער גייט פארגעסן און עס מבטל צו זיין. איך האב געזען רבינו מנוח זאגט, ווייל ביעור חמץ קען ברענגען חששות פון ארויסטראגן רשות לרשות. מאכן ביעור חמץ פון רשות. איך זאג, די זאך אז מען זאל ווי מער פארברענען פאר שבת.

נו, פארוואס זאל מען נישט שבת צופרי מבער זיין? ס'שטייט קיינמאל נישט דא אז מען איז מבער חמץ אין שבת. לאמיר עס זאגן, א פאקט. פארוואס ווייס איך נישט? איך וועל זען די נעקסטע הלכה. ס'איז נישט דא אזא זאך ביעור חמץ איז פאר שבת.

:Speaker 2

דו האסט געמוטשעט פארוואס.

:Speaker 1

אבער די פאקט איז אז ס'איז נישט דא. אויב ס'איז נישט שבת, וועט מען דארפן מאכן א בדיעבד'דיגע זאך פון ביטול, און אזוי ווייטער. ליגט דאך בדיעבד. דארט האט ער קודם חמץ אז מ'זאל מבער זיין. סאו, דאס וואס דו עסט איז שוין מבער, ווייל ס'איז געגעסן. אבער אז דו עסט נישט צו עסן, ביסטו מחויב מיט דעם בדיקת חמץ צו מבער זיין. וואס איז די פראבלעם?

:Speaker 2

ווילסטו זאגן אז דו האסט א פאטענט וויאזוי צו מאכן אין שבת ביעור חמץ?

:Speaker 1

אקעי, ס'איז א גוטע שאלה. אבער די הלכה איז סתם אז ס'איז נישטא אזא זאך אין שבת. אין שבת קען מען נישט פארברענען, פשוט. סאו... שפעטער וועט שטיין מפרט וויאזוי עולה רוחניות, פרעגסטו א גוטע קשיא. אבער... איז דאך א גוטע קשיא. איך ווייס נישט וואס די תירוץ איז. איך זאג דאך נאר א פאקט אז די הלכה איז סתם אז מ'קען נישט מבער זיין אין שבת, און וועגן דעם זאגט ער מ'דארף מבער זיין פאקט.

ביעור דורך אכילה

:Speaker 1

די עיקר ביעור פון שבת איז דורך עס אויפעסן. דאס איז די חלק וואס מען לאזט איבער אויף צו עסן. זייער גוט. אזוי ווי די גמרא זאגט אין בבא קמא אז מבער זה שן, מען עסט אויף מיט די ציין און מען מאכט מבער.

:Speaker 2

נישט עקזאקטלי. ביעור ס'איז אן אנדערע שורה שבועה.

:Speaker 1

מען טוט צוויי מצוות מיט די זעלבע שטיקל ברויט, מען עסט דארט מצוות סעודת שבת און ביעור חמץ. איך בין נישט מסכים אז ס'איז די זעלבע הבריא, ווייל ביעור דארט איז טייטש אז די חיות זאל עסן.

:Speaker 2

אקעי. אקעי. יא.

הלכה ג (המשך): ואם נשאר חמץ ביום השבת

:Speaker 1

ווייטער, וואס טוט זיך פאר אים נישט מיט א חמץ **ביום השבת אחר ארבע שעות**? מ'דארף דערמאנען דא, ווייל דער עולם ווערט ערב פסח שבת, ווערן זיי זייער נערוועז, ווייל אונז זענען זייער מחמיר אויף פסח. אבער די מעלה הלכה וואס שטייט דא איז, מ'לאזט איבער געהעריג די חמץ פון ערב שבת. ס'שטייט נישט אז מ'דארף עס לייגן אין א בעג, ס'זאל נישט פאלן קיין ברעקלעך. ברעקלעך איז דאך בטלעך, ס'איז נישט קיין פראבלעם. און די זעלבע זאך, אזוי ווייטער, שולחן ערוך שטייט יא שוין חומרות. מ'זאל נישט קאכן קיין... מ'זאל נישט קאכן קיין זאכן וואס זענען... יא. אבער ס'שטייט נישט אין די גמרא אין די רמב"ם, זעט מען נישט די חומרות.

אבער אויך א שאלה איז ווען מ'מאכט א ביעור חמץ ערב שבת. לכאורה קען מען עס מאכן עני טיים, אבער די מנהג איז עס צו מאכן אויך פאר חצות, סתם אזוי ווי יעדע יאר, און אזוי ווייטער. און פרייטאג טוט מען עס פאר חצות, אפילו ס'איז נישט ערב יום טוב, ס'איז נישט די סיבה פון זעקס שעה, קען מען מאכן סיי ווען נאכמיטאג. ס'איז דאך עפעס אן ענין וועגן אז מ'זאל געדענקען אז אלע יארן, א קינד וואס די ערשטע יאר וואס ער האט געדענקט איז פון ערב שבת, זאל ער נישט מיינען אז מ'פארברענט נאכמיטאג. אזוי מיינט ער.

ואם נשאר חמץ ביום השבת אחר ארבע שעות, ווען מ'טאר שוין נישט עסן, **מבטלו**, זאל ער עס מבטל זיין, אזוי ווי אונז האבן געלערנט ביטול חמץ, **מבטל בלבו**.

דיסקוסיע: ביטול אליין און כופה עליו כלי

:Speaker 1

וואס טוט זיך מיט די תקנת חכמים אז מ'זאל נישט טון ביטול אליין?

:Speaker 2

ניין, ניין, גארנישט.

:Speaker 1

אבער אויך אפשר וועגן "שמא יבוא לאכלו"?

:Speaker 2

אויף דעם העלפט די "כופה עליו כלי".

:Speaker 1

אה, דאס איז יא, אבער דאס איז נישט... איך ווייס נישט אויב מ'איז יוצא מיט דעם ווי די רמב"ן, אבער דאס איז דא א פראקטישע זאך.

:Speaker 2

ניין, ניין, איך האב א ראיה אז איך האב א ראיה אז איך האב א ראיה. איך האב געטראכט אזוי פאר דיר, אבער דו ביסט נישט גערעכט, ווייל ס'איז סתם נישט שמא יבוא לאכלו, אבער ס'איז סתם א נייעס שמא יבוא לאכלו, ווייל ס'איז נישט די זעלבע פון בדיקת חמץ. ווייל למשל, זעען מיר אז חמץ של קודש שטייט אין די נעקסטע סעיף אז מ'דארף נישט כופה עליו כלי ווייל מ'איז עניוועיס בטל. הגם אז אפילו חמץ לכאורה ווערט שוין דא א חיוב בדיקה און ביעור, פארשטייסטו אז ס'איז נישט די זעלבע תקנה, ס'איז אפשר מעין די ווילע בענער, אבער כופה עליו כלי, טאקע שלא יבוא לאכלו ביז מ'האט שוין וואס מבערו, דעמאלטס איז ער א גאנץ מבער.

:Speaker 1

פארוואס? פארוואס גייט ער טון דערמיט? דאס איז די פוינט. איך ווייס נישט, דו דארפסט נישט מבער זיין לכאורה. פארוואס דארפסטו עס מבער זיין? דער דין ביעור חמץ, ס'איז דאך דא דער דין אז חכמים האבן יא געזאגט אז לכתחילה זאל מען מאכן ביעור. אבער ס'איז שוין בטל געווארן, דער סטאקט, דער מענטש האט שוין געמוזט די חכמים.

:Speaker 2

יא, אבער ס'איז דאך נאך יום טוב. מוצאי יום טוב מעג מען שוין מאכן ביעור חמץ, מעג מען שוין פארברענען, מעג מען שוין מאכן זאכן, חול המועד. פארוואס זאל מען נישט מקיים זיין די תקנות חכמים פון יעצט און ווייטער? די תקנות חכמים אז די חמץ זאל ווערן דער גאנץ פסח.

:Speaker 1

אבער אייביג דער ביעור חמץ איז אן טאפ פון ביטול, ווייל דער רייסא פון ביטול ווייל מסגן אויף דעם, אויף דעם טאפ פון דעם האבן די חמץ מבטל

געווען ביעור. איך וואלט געטראכט אז דער ביעור איז א חמץ וואס מ'איז עובר ביי בל יראה ובל ימצא, וואס מ'האט נישט מבטל געווען. פארדעם, אונז פירן זיך, דער חמץ וואס מ'פארברענט איז נישט מבטל פארדעם, ווייל דעמאלטס האט מען נישט יוצא ביעור חמץ. מ'קען עס זאגן, זעסטו אז ס'איז נאך אלץ דא א חיוב צו פארברענען הגם. איך ווייס נישט, אונז זאגן דאך כל חמירא אויך. נאך בדיקת חמץ.

Speaker 2:

ניין, מיר מאכן א חילוק, אויסער דעם וואס מען גייט נאך פארברענען. און מיר מאכן צוויי, אונז מאכן צוויי, איינס פארדעם און איינס נאכדעם וועגן דעם חילוק. און מיט'ן חשבון אז דאס וואס מ'האט נישט מבטל געווען איז מען מחויב מן התורה מבער צו זיין. אויב נוצט מען נישט די טריק פון ביטול, דעמאלטס איז... אונז ווילן אריינכאפן אז ווען מ'פארברענט חמץ, וועט עס איז מער א דאורייתא'דיגע דין. אבער דא זעסט אויס אז... עם כל זה, אפילו ער האט שוין מבטל געווען, ער איז שוין נישט עובר אויף בל יראה אויף דעם חמץ, עם כל זה דארף ער מבער זיין. ס'קען זיין, אויב גייען מיר אז ביעור איז וועגן שלא יבוא לאכלו, איז עס סימפל, ווייל כופה עליו כלי איז כדי שלא יבוא לאכלו. אבער דאך, א כלי איז נישט אזא זיכערע, איך ווייס, א קינד וועט אריבערגיין און אוועקנעמען די כלי, סאו טוט מען די ביעור פאר דעם, דאס איז א זיכערע שלא יבוא לאכלו.

דיסקוסיע: פארוואס נישטווארפן אין טוילעט אדער ים?

Speaker 2:

די היינטיגע רבנים זאגן אלע אז מ'זאל אראפפלאשן די חמץ אין די טוילעט אויב ס'בלייבט איבער. איך ווייס נישט צו זיי האבן געגומען די נייע חיוב. וואס איז שלעכט פון דעם וואס שטייט אין די רמב"ם? אפשר נישט מכח דעם? די רמב"ם זאגט ווען דו האסט נישט קיין עצה, ווייל שפעטער גייט מען נישט זען, ווייל ס'איז נישטא קיין חששות פון שבת, איך ווייס נישט. ער גייט נישט זען. לאמיר זאגן, דאס איז דא אן עצה. מפרשים פרעגן פארוואס זאל מען נישט קענען מפרר זיין? כיצד מבער חמץ? דאס איז שפעטער, ביי כללי, אבער אין שבת. ער איז תלמיד, אבער ער איז נישט מבער חמץ אין שבת. וואס וועט ער טון? פארוואס טאר מען נישט מבער אין ים?

Speaker 1:

אפשר ווערט עס מוקצה? אפשר ווערט עס מוקצה? יא, אבער איינמאל ער האט שוין געגעסן זיין גאנצע שיעור, איז עס שוין ממש מוקצה מחמת גופו. ער גייט שוין גארנישט טון דערמיט. ער האט דאך שוין זייט. פון יעצט ווערט עס... איך ווייס נישט צו טראכטן אזוי. ווען ס'איז אריינגעקומען שבת איז עס געווען ראוי. אבער ס'גייט זיין אסור בהנאה, און אויך גייט זיין אסור בהנאה אפילו נאך פסח, סאו אפשר ווערט עס מוקצה.

שפעטער וועלן די אחרונים זוכן טאקע אזעלכע תירוצים. מ'קען ווארפן אין בית הכסא, מ'קען געבן פאר א גוי, אדער מין א אנדערע אייבער.

Speaker 2:

ווארפן אין בית הכסא איז כופה עליו כלי, איך מיין.

Speaker 1:

ניין, ס'איז נישט. ס'איז א ביעור. אין יענע צייט איז נישט געווען קיין כופה עליו כלי.

Speaker 2:

ניין, ניין, ס'איז נישט א שטארק. ס'איז אויך געווען בית כסא. בית כסא האט מען נישט געוועטעט היינט. לאו דוקא בית כסא אז ס'איז נעלם געווארן, און ס'איז אריינגעגאנגען אין די גאנצע שטאטישע סוס סיסטעם. ס'איז געווען ערגעץ וואו אין די בעיסמענט פון די הויז וואס ער איז געקומען קלענען. זיי האבן געווארן דאך אין שבת אז ס'איז דא אזא זאך.

Speaker 1:

יא, אבער וואס האבן געוואינט, ס'איז געווען א שפע פון וואסער.

Speaker 2:

אקעי. וואטעווער, ס'איז נישט געבליבן די גאר. מען האט געהאט ערגעץ וואו מען ווארפט אוועק בית כסא די מאטעריאל. איך מיין, עפעס א מהלך איז געווען כמעט אלעמאל. בפרט מער פארגעשטעלט אין שטאט איז שוין דא פאר טויזנטער יאר.

Speaker 1:

ניין, פאר דעם זעט נישט אויס אז די חומץ איז איינגעפאלן אז מען קען דאס טון. איך קען דיר נישט זאגן פארוואס, אבער זיי האבן אנגענומען אז ביעור מיינט פארברענען. הגם טעקניקלי קען מען אויך מפרר זיין, קיינער טוט דאס נישט. למעשה מיינט עס פארברענען, און פארברענט נישט שבת. אזוי זעט מיר אויס די הלכה. און מ'זעט אז די שם, די באקאנטע נאמען פון קריעת חמץ ווערט גערופן ביעור, וואס מיינט א פייער. דאס איז געווען די אנגענומענע.

דיגרעסיע: דער באדייט פון „ביעור"

Speaker 2:

קען זיין ביעור מיינט פארלענדן, נישט דווקא לשרוף, שריפה.

Speaker 1:

ניין, ביעור דא מיינט נישט הבערה. ביעור דא מיינט, ס'איז אן אנדערע שורש. ביעור דא מיינט פארלענדן, אזוי ווי... יא, איך געדענק נישט, איך ווייס וואס דו מיינסט. הבערה איז נישט לשון הבערה.

Speaker 2:

פארלענדן איז סתם א שם מושאל פון פארברענען.

Speaker 1:

אפשר פארקערט, הבערה רופט מען אזוי, אבער ס'איז דא אווארט שריפה. ס'איז אן אנדערע ווארט, נישט די זעלבע זאך. שריפה איז טייטש פארברענען. ביעור איז טייטש פארלענדן, צו פארניכטן.

Speaker 2:

לבער המחבר.

Speaker 1:

ניין, מ'קען מבער זיין. מבער. מבער. נישט די זעלבע זאך. מבער איז מבער. איך מיין אז ס'איז אן אנדערע שורש. ניין, איך מיין אז ס'איז אן אנדערע שורש. אהה. ס'איז דא א ווארט פאר פייער. פייער טייטשט שריפה. מ'קען זאגן אז די פייער עסט, מ'קען זאגן אז ס'איז אש מבער. מ'קען זאגן, מ'פארשטייט אז ס'איז א פייער.

דיון בלשון "ביעור" — האם ס'מיינט פייער?

Speaker 1: ס'איז דא א ביעור וואס האט נישט בכלל מיט פייער. אבער ס'איז נישט זיכער אז ס'איז א שם מושאל, ווייל געווענליך העברה איז דורך פייער, נוצט מען עס אויך ווי א משל לבער זיין די יצר הרע. פונקט פארקערט, פייער האט א ווארט פאר פייער. פייער טייטשט שריפה. מ'קען זאגן אז די פייער עסט, מ'קען זאגן אז ס'איז אש מבער, מ'קען זאגן, מ'פארשטייט אז ס'איז א פייער. כך נדמה לי, איך דארף טשעקן די דיקשאנערי, באט אזוי ווי מ'דאכט זיך מיר.

מ'זעט וואס מ'זעט יא דא. דאס איז א דריטע שורש, זאג איך, ס'איז א דריטע שורש. מבער, מבער. א דריטע ווארט. יא, ביאר ושולחת בעירה, ביאר, דארט מיינט עס, קען זיין ס'מיינט אז ביאר וועט עס מיינט אז א בהמה עסט, דאס איז אן אנדערע טייטש. ער איז מחלה, ער עסט, ער איז מחלה, יא. אבער מ'זעט זיכער דא אז די נארמאלע ביעור מצריפה, און מ'קען עס נישט טון שבת, קענסט זוכן עצות וואס מ'קען. מ'קען בכלל, מ'האט געלערנט, מ'גייט לערנען שפעטער, מ'האט נאכנישט געלערנט אז מ'קען געבן פאר א גוי חמץ. מ'האט געלערנט, ס'איז דא אזא זאך אין שלחן ערוך, און ס'איז נישט איינגעפאלן דא פאר קיינער וואס דאס טון, ווייל ס'גייט נישט אזוי, מ'טוט נישט.

הלכה ד: תרומה בערב שבת

Speaker 1: אקעי, וואס טוט זיך אז מ'האט תרומה? מיר האבן נעכטן געלערנט אין די פריערדיגע פרק אז ווען מ'האט תרומה זאל מען נישט מבער זיין פאר די צייט, ווייל ווי לאנג ס'קען נאך שייכות צו עסן, טאר מען נישט מפסיד זיין קדשים. הוי לא ככר אתרבה של תרומה, איינער האט מערערע, אסאך ברויט פון תרומה. אבער דא דארף מען יא, מען מעג יא, ווייל ס'איז ערב שבת, ס'איז נישטא קיין ברירה, ווייל מ'קען דאך נישט ערלויזן אזוי פיל אויף יום טוב. פאר די שעת הביעור... מען האט אסאך ככרות פון די תרומה, און ער גייט נישט קענען אלעס אויפעסן אויף שבת. דארף ער עס פארברענען ערב שבת. דארף ער עס פארברענען ערב שבת.

איז דא א הלכה אז דו זאלסט נישט מיינען אז ווען ס'גייט שוין ענייוועי צו שריפה, דעמאלטס מעג מען צוזאממישן די טהורה תרומה מיט טמא'ע תרומה. ווייל אויפ'ן וועג ארויס, וואס גייט מיר אן אז ס'ווערט יעצט טמא? זאגט ער, ניין, **לא יערב תרומה טהורה עם טמאה וישרוף, אלא שורף טהורה לעצמה,** דארף מען פארברענען עקסטער די תרומה, **טמאה לעצמה.** און אפילו די תלויה לעצמה, אויב ס'איז דא ספק טמא וספק טהרה, דארף מען אויך אויף דעם מחמיר זיין און נישט פארברענען מיט ודאי טמא אדער מיט ודאי טהור, ווייל דו וועסט אדער טמא מאכן בספק די טהור, אדער מטמא זיין די ספק.

ומניח מן הטהורה כדי לאכול עד ארבע שעות ביום השבת בלבד. אביסל פון די טהורה לאזט ער איבער צו עסן.

חידוש אין "ומניח מן הטהורה"

די לעצטע זאך פעלט שוין נישט אויס צו זאגן, אבער מ'וויל בעיקר זאגן די הלכה אז אפילו בשעת מבער זיין זאל מען נישט... סיי אז מ'מעג עס שוין מבער זיין. אפשר למשל, אפשר מיינט ער דאך צו זאגן אז ווען ער האט תרומה טהורה אדער סתם חולין זאל ער ענדערש לאזן ווען די תרומה טהורה, ווי ווייניגער פארברענען, ווי ווייניגער מ'לאזט שוין חולין. ער איז תרומה, ער איז א כהן, ער איז תרומה. מען עסט נישט תרומה טמאה. תרומה טמאה מעג נישט עסן. ער מוז עסן די תרומה טהורה.

און די פוינט איז, ער לאזט נאר איבער אזויפיל. אפילו פון תרומה פארברענט ער פאר שבת, און ער לאזט נאר איבער וואס ער דארף, אזוי ווי אנדערע אידן. איך טראכט, אפשר מיינט ער יא צו זאגן עפעס א שטיקל חידוש מיט די לעצטע ווערטער, מניח מן הטהורה, אז ער זאל ענדערש איבערלאזן אז די תרומה זאל מען ווי... אויב קען מען אפראטעווען תרומה, טרייט מען עס אפצוראטעווען און נישט מפסיד זיין עס עסן. סאו אז ער האט חולין אדער תרומה צו עסן אויף שבת, זאל ער עסן שבת די תרומה.

וועגן זאגן מיר נאך א תורה? דאס זאג איך, נישט פון די טמאה, ווייל אפילו פון די טהורה לאזט ער נאר איבער אזויפיל ווי ער דארף.

חילוק צווישן שבת און וואכנטאג

די הלכה איז אבער נאר שבת, ווייל אין די וואכנ'ס מעג מען יא פארברענען תרומה טהורה און טמאה צוזאמען, ווייל אין די וואכנ'ס פארברענט מען דאך שוין ווען ס'איז אסור לאכול. אויב ס'איז אסור לאכול, איז שוין אפשר שייך צו זאגן אז דו מאכסט אסור צו עסן, אבער דא, ער רוינט די תרומה, גייט עס נישט יעצט קענען עסן. הגם אז מ'פארברענט עס, טאר מען עס נישט פארברענען צוזאמען. עד כאן האבן עס געלערנט וואס מ'טוט ערב שבת.

הלכה ה: בדיקה אחר הלילה — מי ששכח ולא בדק

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, וואס טוט זיך אזוי? **מי ששכח,** איינער האט פארגעסן, אוי הייסט ער איז געווען א מזיד, **ולא בדק בליל ארבעה עשר.** ער האט יא קובע געווען א משנה, א מדרש, וואס רבי זון זיי האבן געלערנט, און ער האט נישט בודק געווען בליל ארבעה עשר. וואס טוט מען? ס'איז די הלכה, **בודק בארבעה עשר שחרית,** מ'קען בודק זיין צופרי. **לא בדק בשחרית,** ס'טייטש, בודק בבוקר שחרית, דער חידוש איז אז לכתחילה זאל מען עס נישט אפשטופן אויף די לעצטע מינוט, נאר ווען דו דערמאנסט דיך זאלסטו עס טון. **לא בדק בשחרית,** דעמאלטס זאל מען לכל הפחות טון די לעצטע מינוט **בשעת הביעור,** ווען מ'דארף עס שוין פארברענען, זאל מען טון בדיקה און ביעור די זעלבע צייט.

וואס טוט זיך **לא בדק בשעת הביעור**? איז נישט פשט אז די מצות חכמים פון בודק זיין חמץ איז א מצוה וואס מ'האט מתקן געווען אויף ערב יום טוב און ס'האט עקספייערט, נאר די מצוה גייט ווייטער אן. **בודק בתוך החג,** ער זאל בודק זיין אויף די יום טוב. תקנת חכמים גייט נאך אן, די מצות בדיקת חמץ גייט אן ווי לאנג ס'איז נאך דא חמץ.

עבר הרגל ולא בדק. אזוי ווייט, ס'איז דורכגעגאנגען גאנץ יום טוב און ער האט נישט בודק געווען. וועסטו טראכטן אז יעצט איז שוין נישטא קיין שום סיבה צו בודק חמץ זיין? ס'איז נאך אלץ דא א סיבה. פארוואס? ווייל ס'איז דאך חמץ שעבר עליו הפסח וואס מ'האט נעכטן געלערנט איז אסור בהנאה, זאל ער יעצט בודק זיין צו מאכן זיכער אז ער האט נישט חמץ שעבר עליו הפסח. הגם דער עיקר תקנת חכמים איז געווען נישט עובר צו זיין אויף בל יראה אדער שלא יאכלו, דאס איז שוין א בדיקה נישט נכשל צו ווערן אין די איסור דרבנן, די קנס פון חמץ שעבר עליו הפסח, אבער נישט קיין חילוק, די חובת בדיקה גייט נאך אן. **כדי שיבער מה שימצא מחמץ שעבר עליו הפסח פן יעשה בו הנאה.**

הלכה ו: ברכת בדיקת חמץ

Speaker 1: זייער גוט. און דער רמב"ם גייט אונז שוין זאגן אז ס'איז דא א חילוק, די בדיקה איז נישט די זעלבע מצות בדיקת חמץ, נאר די לעצטע. ס'איז אן אנדערע מין בדיקת חמץ, די לעצטע. אויב איז שוין דורכגעגאנגען די גאנצע יום טוב, איז דאך די בדיקה נישט א חומרא אין די עצם בל יראה אדער לא תאכלו חמץ, ס'איז א חומרא אין אן אנדערע זאך. ער גייט אונז שוין זאגן ווי ס'קומט אויס די חילוק. זאגט דער רמב"ם, לגבי ברכה קומט אויס א חילוק.

דין ברכה אויף בדיקה

זאגט דער רמב"ם אזוי, קודם זאגט ער אונז, דער דין האבן מאכט א ברכה. זאגט ער, **כשבודק חמץ בליל ארבעה עשר, או ביום ארבעה עשר, או בתוך הרגל,** איינע פון די דריי אפשענס, נישט אפשענס לכתחילה איז ליל ארבעה עשר, אבער סיי ווען מ'איז בודק חמץ, אפילו אויב מ'איז בודק שוין נאך די צייט פון תקנת חכמים, מאכט מען די ברכה **קודם שיתחיל לבדוק,** מאכט מען די ברכה, אזוי ווי אלע ברכות איז פארדעם, מ'זאגט **ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וציוונו, על ביעור חמץ,** אזוי ווי אונז האבן שוין געלערנט מערערע מאל אז "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו" זאגט מען אויך אפילו אויף א דרבנן, "על ביעור חמץ".

און נאכדעם וואס ער זאגט די ברכה איז ער בודק ומחפש בכל המקומות שמכניסין להם חמץ כמו שביארנו. אינטערעסאנט אז זיין אריכות איז נאכאמאל "בודק ומחפש", אזוי ווי ער מיינט מחדש צו זיין אז דו זאלסט געדענקען אז מ'מאכט א ברכה עובר לעשייתן. פארדעם, יא. ער זאגט קודם "שיתחיל לבדוק", און נאכדעם זאגט ער נאכאמאל "ובודק ומחפש". אקעי, ער זאגט אראפ די הלכה שטארק אסאך מאל.

והבודק אחר הרגל אינו מברך

און די דין אז מ'מאכט א ברכה פאר סיי וועלכע בדיקה, וועסטו מיינען אז ס'זאל אויך זיין נוגע אויף די לעצטע, דאס וואס מ'האט געזאגט אפילו ס'איז דורכגעגאנגען די יום טוב. זאגט ער, ניין, **"והבודק אחר הרגל אינו מברך".** דעמאלטס מאכט ער נישט די ברכה, ווייל ס'איז נישט די זעלבע מצוה. מ'קען נישט זאגן אז די מצוה איז "על ביעור חמץ". ס'איז אן אנדערע סארט תקנת חכמים אז מ'זאל אפילו דעמאלטס בודק זיין אלס די איסור פון חמץ שעבר עליו הפסח.

די פוינט איז, ער גייט נאר עובר זיין, ס'איז נאר אויף א דרבנן. און ס'זעט אויס אז ס'איז דא א דרבנן, פונקט אזוי ווי ס'איז דא א מדרבנן אז מ'דארף מבער זיין חמץ כדי נישט עובר צו זיין באורייתא, איז אויך דא א מדרבנן, אזוי ווי די זעלבע אידיע, אז מ'זאל נישט איבערלאזן חמץ וואס מ'גייט עובר זיין נאך פסח אויף חמץ שעבר עליו הפסח. אבער יענץ איז שוין א נייע

מצוה, ס'איז נישט די עצם די זעלבע מצוה פון ב��עור חמץ. ס'איז אן אנדערע מצוה. אויך איז דאס נישט אזא שיינע איד, דו האסט עובר געווען, און ס'איז א קנס אזא, נישט א קנס, אבער די עצם דין איז א קנס, די עצם דין פון חמץ שעבר עליו הפסח.

דיסקוסיע: פארוואס מאכט מען נישט קיין ברכה אחר הרגל?

Speaker 1: יא, איך ווייס נישט וואס די חילוק, אבער ווייל ס'איז דא א חילוק, איך וויל ווייטער, איך וויל נישט מאכן א ביאור חמץ, ס'איז מיר נישט אזוי סימפל די הלכה.

למעשה, ס'איז דא א מצוה, מ'דארף נישט, מ'דארף, ס'איז דא א מצוה. די מצוה פון בדיקת חמץ איז ליל ארבעה עשר. און זיי האבן אבער געזאגט אז ווי לאנג מ'האט נאך נישט בודק געווען איז נאך דא די חובת בדיקה. דאס אז מ'דארף בודק זיין אפילו אחר הרגל איז א נייע תקנה. און אויף די תקנה האט מען נישט מתקן געווען קיין ברכה.

Speaker 2: פארוואס נישט?

Speaker 1: ווייל ס'איז אן אנדערע מין בדיקה, ס'איז א גדר אין די קנס פון... ווי שטייט אז מ'האט נישט מתקן געווען קיין ברכה? ווי שטייט? ווער האט אים געזאגט? פארוואס? אפשר האט מען יא?

Speaker 2: ווייל ווען א מענטש עסט נישט עפעס וואס מ'האט געמאכט שבת, ער דארף ווארטן בכדי שיעשו, ער מאכט נישט קיין ברכה אויף די איסור דרבנן. ס'איז אן אנדערע מין איסור דרבנן.

Speaker 1: ביי די וועי, ווייל מ'מאכט נישט קיין פרוזבול, די רבנים מאכן נישט קיין ברכה. אבער דאס איז אויך נישט קיין פאזיטיוו מצוה. דער רמב"ם זאגט אז ס'איז א מצוה. דאס אז מ'טאר נישט עסן די חמץ שעבר עליו הפסח גייט אזוי ווייט אז מ'דארף אפילו זוכן דערויף. נו, ס'איז דא א מצוה, זייער גוט. ס'איז דא א מצוה חיובת, די רבנן קומען און זאגן אים, "ר' איד, טו מיר א טובה, טו א מצוה, זיי בודק די חמץ." פארוואס זאל מען נישט מאכן קיין ברכה אויף די מצוה? איך פארשטיי נישט וואס דו זאגסט.

Speaker 2: יא, אבער די מצוה פון בדיקת חמץ איז א חומרא אין...

Speaker 1: נאך איינס, ס'איז דא צוויי מצוות. ס'איז א חומרא אין די קנס. אויף דעם האבן זיי נישט געמאכט קיין ברכה. ווייל זיי האבן נישט געמאכט ברכה אויף יעדע תקנת חמץ, אבער אויף יעדע תקנת חמץ איז א ברכה.

Speaker 2: אוודאי יא, אוודאי.

Speaker 1: אויף יבן כללי, יא.

Speaker 2: די תירוץ איז בויפן כללי, יא, יא.

Speaker 1: פארוואס נישט? דאס איז דאך די זעלבע תקנות חכמים אויף וואס ס'איז נישט דא קיין דרוק. איך ווייס נישט דא, ס'איז נישט דא. ס'זאל אנהייבן דערציילן.

Speaker 2: יא, זאג מיר איין זאך וואס מ'טוט מיט די רבנים, א מצוה חיובית וואס מ'דארף טון, און מ'מאכט קיין ברכה אויף דעם. זאג מיר איינס.

Speaker 1: איך דארף טראכטן.

Speaker 2: אה, נישט אזוי גרינג צו טראכטן, הא?

Speaker 1: איך פארשטיי נישט. אויב דו ביסט מקדש אן איש על מנתן, אז דו פארשטייסט נישט אז די פרוי איז געהעריגע קדושות.

Speaker 2: עלאו, ווען דו האסט נישט קיין טערש, א קשיא, זאגט עס, איך האב א קשיא.

Speaker 1: די מצות ביעור חמץ איז אן ערנסטע מצוה וואס מאכט סענס. ס'איז א סייג פאר א גרויסע עבירה פון בעל יראה, ס'איז א חומרא דפסח. דאס איז עפעס א שוואכע. מ'זאגט אז ווען ס'וואלט נישט געווען לכתחילה א דין בדיקה, וואלט מען נישט מתקן געווען די דין בדיקה. דו האסט דאך נאכנישט בודק געווען.

ביי די וועי, ס'שטייט נישט אין די גמרא, פארוואס זאג איך דאס? דער דברי רבינו, דער ראימאי רב כדי חמד מגיד משנה.

Speaker 2: יא, דער רמב"ם האט ליידער מחדש געווען די חילוק. איז נישט קיין ברכה, מיינט נישט קיין ברכה.

Speaker 1: יא, ס'שטייט מפורש אין די גמרא אז מ'איז בודק אחרי רגל. אזוי שטייט, אין די זעלבע פלאץ וואס ס'שטייט אז מ'מאכט בדיקה פארדעם, שטייט אז מ'מאכט בדיקה נאכדעם. אבער מצות ביעור חמד איז נישט א דין.

Speaker 2: דו האסט מחליט געווען? דו מיינסט אין משה במיימון. ס'איז נישט א דין אין די קנז.

Speaker 1: איך ווייס נישט וואס דו ווילסט. די דין אין די קנז איז צו א קליינע דיטאל פון א דרבנן, וואס האט אזעלכע מיני קליינע דרבנן וואס האט קיינמאל נישט געמאכט א חידוש. די גאנצע בדיקת חמץ איז א קליינע דיטאל דרבנן.

Speaker 2: ווען ס'וואלט נישט געווען קיין ברכה, וואלט ער זאגט אויף דעם אויך דאס.

Speaker 1: איך ווייס נישט וואס דו ווילסט. ניין, ס'איז געוועגליך א סייג פאר דאורייתא'ס, און ס'איז אן ערנסטע מיסוד דרבנן, און אויף דעם האבן זיי מתקן געווען א ברכה.

מעשה נשים: לייגן צען ברעקלעך פאר בדיקה

Speaker 1: ס'שטימט נישט, און ווען ס'וואלט געשטאנען די גמרא, ס'וואלט געשטאנען עפעס אזוי, אקעי, וואס דארף מען נישט מתקן ווען ס'שטייט נישט. דער רמב"ם האט נחל געווען אז ס'קען נישט זיין אז ס'איז דא א ברכה אויף דעם. פארוואס קען נישט זיין? ס'קען זיכער זיין. איך זע נישט פארוואס ס'זאל נישט קענען זיין. ער רעזערוו נישט די ברכה אויך נישט. א ברכה האט נישט קיין פראבלעם.

א געשמאק. איך גיי טון א מצוה דרבנן? דו ביסט א פאמבע. סאו? סאו, סאו, סאו כדי צו קענען מאכן די בדיקה און די הייליגע זאכן, אזוי ווי מ'לייגט צען ברעקלעך. דאס איז א מעשה, און טאקע די נשים טוען עס, און ס'וויל מיט אים. וכדבריו כאינו, לאמיר בחינם על מציאת חמץ, ולא בדיקה, מ'טרעפט נישט, איז דאך גוט, ס'איז נישט קיין פראבלעם.

דער מענטש האט געמאכט, ער האט חושש געווען זיין ברכה לבטלה, פארוואס ער טרעפט נישט קיין חמץ. דארף נישט טרעפן חמץ, מ'דארף זוכן חמץ. אקעי, מעשה נשים איז נישט קיין שלעכטע זאך.

Speaker 2: דו האסט פריער געזאגט פון אר"י הקדוש, אז די נשים האבן א הויכע מדרגה, די נשים פון תלמידי חכמים.

Speaker 1: ווייטער.

Speaker 2: יא, יא.

Speaker 1: דאס אז זיי האבן געהאלטן אז ס'וועט זיין א ברכה לבטלה איז טאקע אינטערעסאנט, ווייל קען זיין אז זיי האבן געהאלטן אז די ברכה דארף זיין אויף א סיוע און נישט אויף א נעגעטיוו?

Speaker 2: נישט קיין חילוק, די סיוע איז די זיסע. אז א מענטש ווייסט אז ער האט נישט קיין שום חמץ אין זיין הויז, מאכט ער א ברכה אויף נישט האבן? ס'איז אביסל שווער, ווייל ביעור חמץ איז א פאדער.

Speaker 1: ניין, ער דארף בודק זיין אוודאי, חוץ עפעס א מקום שאין מכניסין בו חמץ.

Speaker 2: דאס איז די מעשה נשים, אז מ'זאל... למשל, אויב א מענטש ווייסט אז ער האט נישט קיין שום חמץ. ער האט יעצט אריינגעמופט אין א נייע הויז, ער איז קיינמאל נישט געווען דארט. ער דארף נישט מאכן קיין בדיקת חמץ, דער מענטש. יענער מענטש איז פטור, נו פראבלעם.

סאו, די מעשה נשים האט עס גענומען א סטעפ פארווערד, און אויב אזוי, אפשר אין מיין הויז זאל זיין א מקום שאין מכניסין בו חמץ. וואס הייסט, די מאל וואס דו האסט שוין געקלינט?

Speaker 1: איך האב שוין געקלינט, איך האב שוין געקלינט, איך האב שוין געקלינט.

Speaker 2: אבער מ'ווייסט דאך אלץ, מ'האלט זיך בחזקת חמץ. די הייזער, וואס איז אזוי ווי אונטער די הייזער, וואס איז שוין א וואך צוויי פאר פסח, אסר'ט מען בחרם חמור פאר די קינדער צו אריינברענגען חמץ, איז טאקע א שאלה צו מ'קען מאכן א בדיקת חמץ. ס'העלפט אבער נישט צו לייגן ברעקלעך צו זוכן. ווערט דאך געהייסן לייגן.

אבער יעצט, אין די מינוט יענער האט געלייגט, האסטו יעצט א חובת בדיקה. מ'לייגט עס טאקע נישט אליין. געווענליך נעמט מען איינעם, א קינד צו לייגן, און סאו טעקניקלי, מבחינת די טאטע, איז דא א חובת בדיקה. ער ווייסט דאך נישט וואו די קינד האט עס געלייגט.

אבער ס'איז נישט טאקע, מענטשן לייגן אליין אויכעט. ווייל מען וועט נישט געבן א קינד זאל לייגן, מען וועט אליין זאל לייגן.

Speaker 1: איך וועל זאגן אז ווען די קינד לייגט, מאכט עס אביסל מער סענס, ווייל דו קענסט זאגן אז דעמאלטס איז דא א לעדזשיטימעט חובת בדיקה.

Speaker 2: יא, האסטו דאך געמאכט, ס'איז פעיק. ס'גייט מיר נישט אן, אבער למעשה דארפסטו טשעקן יעצט. יעצט ווען ס'איז ליל י"ד, איז דא אויף דיר א חובת בדיקה? יא, ס'איז דא אויף דיר א חובת בדיקה, ווייל דיין קינד האט באהאלטן חמץ.

על כל פנים, די קשיא וואס איך האב געפרעגט אז מ'קלינט, מיין איך אז ס'איז א פעיק קשיא, ווייל דאס איז דאך די מציאות, מ'זאל מאכן זיכער. דו קענסט זיך איינרעדן, אפשר וועט מען פארגעסן צו קלינען איין פלאץ? ס'איז נישט קיין חילוק צו מ'האט פארגעסן. בדיקת חמץ איז די ענד פון די גאנצע פראצעס פון בודק חמץ זיין, און דעמאלטס מאכט מען די ברכה. מ'האט שוין אנגעהויבן בודק חמץ זיין פון חמשה עשר בשבט. און יעצט ענדיגט מען די גאנצע לאנגע פראצעס מיט א מעשה פון בדיקה. אזוי איז פראקטיש.

Speaker 1: איך וואלט געזאגט אנדערש. איך וואלט געזאגט אז בדיקת חמץ מיינט מאכן זיכער, זיי נישט זיכער. דו זאגסט איך בין זיכער, דו ביסט נישט זיכער, די חכמים זאגן ביסט נישט זיכער. ווי לאנג האסטו נישט געטשעקט ביסטו נישט זיכער. ס'איז אמת, ס'איז אלעמאל דא חמץ כמעט ביי בדיקת חמץ. דאס איז די אמת. ווייל מ'טרעפט עפעס א כעמיקעל, עפעס א זאך וואס...

Speaker 2: ניין, די חשש חמץ איז שוין נישט דא, אבער מ'טרעפט זאכן וואס די ווייב ווייסט נישט אייביג צו מ'דארף מ'וועט זיין.

Speaker 1: דער פוינט איז אז מ'קען נישט זיין זיכער. דאס איז וואס די בדיקת חמץ מיינט, אז יעדע מאל קען א מענטש זאגן איך האב נישט.

Speaker 2: אוודאי, ווען דו מיינסט אז דו האסט, וואלטן די חכמים נישט געדארפט מתקן זיין בדיקת חמץ. די בדיקת חמץ האט מען לכתחילה געמאכט פאר דער וואס מיינט אז ער האט נישט.

דאס וואס דו זאגסט איז אויך נאר א שאלה פון די מענער וואס העלפן, אבער די מענער וואס זיצן מיט די פיס ארויף, ביז יעצט האט דאך נאר זייער ווייב געטון די תקנת חכמים. ס'איז דא אבער א תקנת חכמים פון בדיקת חמץ, וואס זי האט אויך דער מאן זאל טון דערין. נשים מתרות, נשים, מ'האמיר געלערנט פריער, נשים זאלן טון דערין. און שוין מאכט איך נישט די ברכה, אזוי ווי אלעס וואס דער מאן טוט, ווייל אזוי ווי דער סדר העולם אז דער מאן טוט...

Speaker 1: נעבעך, זי ארבעט שוין א גאנצע חודש.

Speaker 2: שיק מיך אז זי געבט א פיקטשער ווי דיין ווייב גייט ארום מיט די לעכט און מאכט די ברכה.

Speaker 1: די לעכט גייט דיר זיכער ארום, די ברכה מאכט איינעם וואס יוצא פאר יעדעם.

Speaker 2: איך ווייס נישט וואס די הלכה איז. מאכט נישט קיין לעכט. די לעכט איז אויך עפעס א זכר לחורבן. עס האלט נישט גארנישט. מ'דארף אויפהערן די לעכט.

Speaker 1: ניין, פלעש לעכט.

Speaker 2: שוין. אקעי.

השגת הראב"ד: חילוק צווישן תרומה און חולין ביי שבת ערב פסח

Speaker 1: זאגט דער ראב"ד ווייטער, איז זיכער אז די פעדער מיט די לעפל ווייס איך נישט וואס איז פאר. דער ראב"ד האט עפעס אן אור אויף די ברכה פון אחר שעבר הרגל?

Speaker 2: ניין, דער ראב"ד האט אים מחילוק אויף די פריערדיגע הלכה.

Speaker 1: יא, עפעס איז אים מחילוק.

Speaker 2: ניין, דער ראב"ד האט אים מחילוק אויף די תרומה. איך האב נישט געכאפט פונקט דארט.

Speaker 1: אויף שבת?

Speaker 2: אבער מ'קען יא מאכן די ביעור חמץ שבת. אזוי איז יא, ס'איז היינט אין רב דין הלכה ג'. איך האב נאט שור. איך האב נישט פונקט פארשטאנען וואס ער מיינט, אבער איך האב נישט פונקט פארשטאנען וואס ער מיינט.

Speaker 1: אה, ער זאגט נאר פארקערט, ער דינגט זיך אויף די הלכה פון די...

Speaker 2: אזוי זעט מיר אויס. ער דינגט זיך אויף די הלכה פון... דער רמב"ם אז מ'טאר נישט איבערלאזן אויף שבת נאר וואס מ'גייט עסן. דאס וואס דער רמב"ם מאכט א הלכה, ער זאגט אז די הלכה איז אויף תרומה, אבער אויף חולין מעג מען יא איבערלאזן. וואס די חילוק? ווייל מ'קען עס געבן פאר אנדערע מענטשן. דו וועסט האבן מער, מ'קען עס נישט געבן פאר א גוי, דו וועסט נישט געבן פאר א יוד אויך נישט, נאר פאר א כהן, אשת כהן וכו', אבער דו קענסט נישט געבן פאר א צווייטער די תרומה. סאו תרומה דארף מען מאכן מיט צמצום.

די הלכה וואס דער רמב"ם האט געזאגט אז אפילו אויף חולין דארף מען מאכן מיט צמצום, איז דא די רוף און אנדערע זענען מיר איך האב געזען אן אינטערעסאנטע הערה. דער רמב"ם האט געזאגט **לא בדק יום טוב הראשון**. זאגט דער ט"ז אז יום טוב שני של גלויות וועט מען מעגן מאכן ביעור חמץ. אינטערעסאנט, ווייל געווענליך יום טוב הראשון מיינט די ערשטע צוויי טעג, מען מיינט נישט לפי יום טוב הראשון.

אקעי, יעצט גייט מען לערנען וועגן ביטול חמץ.

ביטול חמץ נאך בדיקה — הלכה ז

Speaker 2: יא, זאגט דער רמב"ם, **כשגומר לבדוק, ווען מען ענדיגט בודק חמץ זיין איז אזוי: אם בדק בליל ארבעה עשר או ביום ארבעה עשר קודם שש שעות, איז דעמאלט צריך לבטל כל חמץ שנשאר ברשותו ואינו רואהו.** ס'טייטש, אפשר איז נאך אלץ דא עפעס חמץ און ער זעט עס נישט, זאל ער מבטל זיין.

דאס איז נישט דער עצם דין ביטול מדאורייתא. דאס איז נישט דער ביטול דאורייתא. דער ביטול דאורייתא איז אויב ס'איז דא. און אונז האבן מיר דאך שוין יוצא געווען מיט בדיקה. אבער ס'איז דא א נייע חומרא, א נייע תקנת חכמים, אזוי ווי א נייע הידור, איך ווייס נישט וואס דו ווילסט.

עס קען זיין אז די ווארט איז אז די חכמים האבן נישט געוואלט אז וועגן זייער תקנה זאל קענען דאך ארויסקומען א תקלה, יא? ס'טייטש, וועגן די בדיקה וועט ארויסקומען יעצט אז א מענטש קען דוקא נכשל ווערן. ווען ער וואלט געטון אזוי ווי דאורייתא וואלט ער נישט נכשל געווארן. א מענטש איז נישט מחויב וויפיל ער איז מחויב.

דאס איז א נייע הידור וואס איז נאכאמאל. אבער אויב ס'וואלט געקענט ארויסקומען אז וועגן די חובת בדיקה, איך געדענק, ער גייט יו גיין בעק צו יאר תאוות, אז ביטול איז דאך התחלה אויף זאכן וואס מ'זעט נישט. איך מיין אז נארמאלע ביטול איז אויף וואס מ'זעט יא, אזוי ווי איך האב געזאגט נעכטן. דא שטייט די נייע קדושה אז וואס מ'זעט נישט, זאל מען אלעס מבטל זיין.

למיר איז עפעס אז מ'זעט נישט, ס'איז דא צוויי חיובים מדרבנים, ביידע זענען מדרבנים לפי דעתי. קודם כל, אז מ'זאל בודק זיין אין צווייטן, זאל מען מבטל זיין אפילו נאך אין בדיקה. ס'איז דא אזעלכע לעווועלס פון חומרות, אזוי ווי הידורים.

פארוואס דארף מען זאגן ביטול בפה?

אבער ס'איז מיר אינטערעסאנט, פארוואס? ביטול ווען מ'זאגט עס נישט ארויס, איז ער דאך באמת כאפרא דארא, ווייל ער האט דאך געמאכט בדיקה, אפשר איז געבליבן עפעס. ער איז דאך באמת בטל. ער וויל עס נישט, איז באמת כאפרא דארא ביי אים. אבער ער דארף עס זאגן, זעט אויס.

רמב"ם זאגט **ויאמר כל חמץ שיש ברשותי שלא ראיתיו ולא ידעתיו,** אלע חמץ איז נאך דא, **שלא ראיתיו ולא ידעתיו**, ווייל די וואס ראיתיו וידעתיו האט מען שוין מקיים געווען ביעור חמץ. **הרי הוא בטל והרי הוא כעפר.**

יאמר קען ער שוין מיינען יאמר בלבו, ווייל... דאס איז די ערשטע מאל וואס רמב"ם זאגט ויאמר, אמת? דא מיט אמאל שטייט ויאמר. ויאמר... ס'קען זיין אז ס'איז די תקנות חכמים.

אה, ס'קען זיין אז די ווארט איז אזוי: ווי לאנג ער האט נאך געהאט א חובת בדיקה, האט ער נישט מבטל געווען, ווייל ער האט דאך געוואלט קענען טון בדיקה. סאו וועגן דעם איז ויאמר... יא? ווייל ער האט נישט באמת מבטל געווען אין זיין הארץ ביז יעצט, ווייל ער האט דאך נאך געוואלט קענען טון בדיקה. איך ווייס נישט קלאר.

נוסח הביטול

מיר זאגן "כל חמירא וחמיעא". דער רמב"ם זאגט "כל חמץ". "כל חמץ" איז כולל אלע מיני חמץ, אזוי ווי מיר האבן געלערנט אין רמב"ם אז חמץ און שאור איז די זעלבע מין זאך, ס'איז די זעלבע איסור. "כל חמץ" מיינט אלעס, אלעס זאל זיין... דער רמב"ם זאגט יא, מ'זאל זאגן חמץ און שאור, "חמירא וחמיעא". איך ווייס נישט פארוואס. אפילו דער רמב"ם זאגט אז "חמירא" אין ארמית מיינט זיכער אויך שאור. בקיצור, ס'קאסט נישט קיין געלט צו זאגן נאך א ווארט.

Speaker 1: איך זאג נישט. איך האב נישט אין מיין הויז קיינמאל קיין שאור, סאו בכלל איז די זאך נישט נוגע.

Speaker 2: דו האסט אמאל שאור אין דערהיים?

Speaker 1: ס'איז דא די... געווענליך yeast איז קעמיקאלס, אבער די וואס מאכן sourdough האבן יא געהעריגע שאור.

Speaker 2: אקעי. שוין.

ביטול נאך שש שעות — המשך הלכה ז

Speaker 2: אבער, זאגט דער רמב"ם ווייטער, דאס איז ווען מ'איז בודק בשעתן. **אבער ווען מ'איז בודק מתחילת שש שעות ולמעלה, דעמאלטס איז ער נישט צריך לבטל.** פארוואס? דעמאלטס... ער קען נישט מבטל זיין, אבער ער זאגט "אינו צריך לבטל". ער האט נישט וואס צו מבטל זיין. פארוואס? ווייל ס'ארבעט שוין נישט די ביטול. ער קען זאגן ביז מארגן, **ס'איז שוין "שהרי אינו ברשותו"**, ס'איז שוין נישט ברשותו.

ס'שטייט אז די חכמים... די גמרא זאגט אז די חכמים האבן אוועקגענומען און עס געמאכט כאילו אינו ברשותו. נישט די חכמים, די תורה, ווייל ער האט נישט די הנאה. **"שכבר נאסר בהנאה"**. ער איז געווארן נאסר בהנאה.

בעלות און הנאה

אינטערעסאנט. דאס הייסט, בעלות האט צו טון מיט דאס אז ער קען עס נוצן ביי זיך אין שטוב? איז נישט בעלות א זאך פאר זיך?

Speaker 1: ניין, דאס איז טייטש בעלות.

Speaker 2: אקעי. נו, "שכבר נאסר בהנאה", ער האט נישט קיין שום זכות, ער האט נישט קיין שום מעלה פון עס האבן, ממילא העלפט אויך נישט ביטול. די תורה האט עס אוועקגענומען פון אים.

Speaker 1: יא, ס'איז פשוט גערעכט, ס'איז א שיינע למדות.

Speaker 2: אזוי זעט אויס. ער ברענגט פון אונטן אז ס'איז דא א קצת וואס דינגט זיך אויף דעם, און ער זאגט טאקע

דברי הרמב"ם: "אינו ברשותו" אבער "הכתוב עשאו כאילו ברשותו"

ולפיכך, אם לא ביטל קודם שש, ומשש שעות ולמעלה מצא חמץ, שהרי אתה אומר אז ער האט געטראפן חמץ. וואס ער האט יא געטראכט דערפון, **והיה בלבו**. ווען ער וואלט בכלל נישט געוואוסט דערפון, אפשר וואלט עס געווען אן אויטאמאטישע ביטול. סתם זעט אויס די "ויאמר" איז טאקע נאר אזא ריטשועל, א מנהג, ס'איז נישט... אבער **"ושכחו בשעת ביעור ולא ביערו"**, ווען ער האט מבער געווען האט ער פארגעסן פון דעם שטיקל. איז ביטול איז נישט געווען ווייל ס'היה בלבו, און קיין ביעור איז נישט געווען. איז דער מענטש נעבעך סטאק, ער איז עובר אויף א בל יראה און בל ימצא, ער איז עובר אויף צוויי לאווין, **שהרי לא ביער ולא ביטל.**

איי, זאל ער יעצט מבטל זיין? **והרי ביטול אינו מועיל לו כלום, לפי שאינו ברשותו. והכתוב עשאו...** און איי, וועסטו טראכטן, אה, ס'איז אינו ברשותו, איז ער דאך נישט עובר אויף בל יראה ובל ימצא. אבער ניין, לחומרא איז עס יא. **והכתוב עשאו כאילו ברשותו לחייבו משום בל יראה ובל ימצא.**

חקירה למדות'דיגע: צי חמץ בפסח איז ממש "אינו שלו"?

פארוואס? וויאזוי ווייסט מען אז די כתוב? ס'שטייט דאך אין די תורה "לא יראה", און אויב יעדע מאל וואס ס'איז אסור בהנאה איז ער קיינמאל נישט עובר, וויאזוי קען א איד עובר זיין אויף בל יראה ובל ימצא? אלא מאי, די כתוב זאגט ס'איז דיינס.

וואס הייסט ס'איז דיינס? דער שייגעץ האט עס אויפגעגעסן לארוחת ערב. איך קען עס נישט קויפן? ניין, איך קען עס נישט קויפן, ס'איז נישט מיינס. דו כאפסט?

סאו, אבער דו קענסט זאגן אז בל יראה ובל ימצא וואלט מען געקענט טייטשן אז ס'איז נישט דיינס, אבער למעשה איז עס נראה ומצוי. נראה ומצוי, ס'איז נישט דיינס, אבער ס'ליגט אין דיין פלאץ.

ווייל דו וואלסט געדענקט, מ'גייט לערנען די נעקסטע מארק ד', גייען זיי לערנען די כלל פון בל יראה, וועט מען זען אז די חכמים האבן געזאגט אז עפעס וואס איז נישט דיינס ביסטו נישט עובר אויף בל יראה. בל יראה מיינט נישט די פראקטישע זען. מ'האט עס ארויסגענומען פון די פרשה. פארקערט, חמץ של אחרים ברשותו איז ער נישט עובר, נאר שלא ברשותו של אחרים איז ער יא עובר.

ווען די חכמים וואלטן עס געלאזט פשוטו של מקרא טייטשן, וואלט מען עס געזאגט אזוי ווי איך זאג, אז ס'איז נראה אדער מצוי. אבער ניין, ס'זאגט אז ס'טאר נישט זיין אין דיין רשות. ס'זאגט אינו ברשותו, אבער הכתוב עשאו כאילו ברשותו.

אבער ביטול, איי, יעצט קען איך עס מבטל זיין? ניין, דו קענסט נישט. פארוואס נישט? ווייל ס'איז נישט דיינס. סאו ער איז נאך אלץ עובר? יא. דו כאפסט?

דוגמאות אנדערע: עבודה זרה

ס'איז דא אזעלכע הלכות אויך למשל לענין, לאמיר זאגן, עבודה זרה איז "כתיתא מחתיכת שיראי", אבער ס'איז נאך אלץ גענוג אז דו זאלסט עובר זיין דערויף. אקעי, נישט נוגע אפילו.

דיסקוסיע: צי עבודה זרה איז דער זעלבער דין?

ווייטער, זאגט דער רמב"ם, "כתיתא מחתיכת שיראי" איז דער מהלך נישט די זעלבע דין פון אינו שלו. לכאורה עבודה זרה דארף אויך זיין.

נו, די גמרא שטייט מער ווי איין זאך. נו, וואס שטייט אין די גמרא? דברים שאינן ברשותו של אדם והכתוב עשאן כאילו ברשותו, חמץ בפסח, און ס'איז דא נאך זאכן, ניין? ס'איז נישט די זעלבע זאך?

דער ראב"ד איז דא א מחלוקת. איך דארף נאר דערמאנען דעם ראב"ד וואס איך האב דערמאנט פריער ווען מיר האבן פארגעקוקט, אז דער ראב"ד זאגט אז דער רמב"ם זאגט דעם שש שעות למעלה איז ער עובר. זאגט דער ראב"ד, דאס הייסט, קומט משמע אז דער רמב"ם האלט אז ס'איז דא בל יראה ערב פסח, איז ער נישט דא. ס'איז דא די אנדערע, די לשאת החמץ, די אנדערע. ס'איז דא תשביתו. אדער אך ביום הראשון לויט די פשטות אין גמרא.

ס'איז דא צוויי זאכן: ס'איז דא א מצוה פון חיוב, וואס איז א ספר תשביתו, און ס'איז דא אן איסור צו עסן חמץ, אבער ס'איז נישטא קיין איסור בל יראה.

זאגט דער רב ז"ל, אז... אבער בל יראה בל ימצא שטייט נאך די ווערטער שבעת ימים. שטייט בפירוש אז ס'איז נאר דא דעמאלטס. און אויף דעם זאגט דער ראב"ד אז וואס? אז... ער קריגט זיך אויף דעם. מ'איז נישט עובר אויף בל יראה ובל ימצא.

יא, דער מגיד משנה טענה'ט אז דער רמב"ם איז מסכים, אזוי זאגט דער מגיד משנה, אז דער מגיד משנה איז אויך מסכים אז מ'איז נישט עובר אויף בל יראה. ער מיינט נאר צו זאגן תשביתו?

אנדערע זאגן ניין, אז דער רמב"ם באדינגט זיך יא, און ער האלט טאקע אז יא איז דא בל יראה, ווייל נישט אז ער איז משמע אין די גמרא אין געוויסע פלעצער. סאו ס'איז דא א מחלוקת. און דער רמב"ם האט געהאלטן אז ס'דארף מאכן סענס. איינמאל די חכמים האבן גע'אסר'ט פון ערב אחר צושית, דעמאלטס רעכנט מען שוין די זיבן טעג, אזוי ווי זיבן טעג מיט א האלב טאג.

וויאזוי האט ער געלערנט פון די פאר סוג? אבער אזוי, איך וויל נאר זען... ווי איז די... ער ברענגט נישט די... אקעי, איך וועל נישט רעדן פאר יעצט דעמאלטס. אקעי.

דברי הרמב"ם: מוצא חמץ ביום טוב — כופה עליו כלי

ומילא, וואס דארף ער טון? **וחייב לברר בכל עת שום זה.** ווען ער טרעפט די חביב, דארף ער עס מבאר זיין. דאס איז ערב פסח. און אויף יום טוב אליין, ווי **מוצא ביום טוב**, קען ער עס שוין נישט מבער זיין. אין א יום טוב, דאס הייסט אין א יום טוב טרעפט ער עס, דארף עס מבער זיין. אויב אין א יום טוב טרעפט ער עס, קען עס מבער זיין. דעמאלטס קען מען עס שוין מבער זיין, און רבינו מנוח אויף מלאך זאגט אז ס'איז מוקצה, אזוי ווי איך האב געטראכט.

אבער ס'קען זיין אז ס'שטייט **כופה עליו**, און נישט ער לייגט עס אין א כלי. אה, **כופה עליו עד לערב, ומבערו.**

דיסקוסיע: פארוואס נישט מבער זיין אויף יום טוב?

אבער אויך, מ'קען נישט מבער זיין פארוואס, ווייל ס'איז א ווארא שלא לצורך. וואס איז די ווארט? הגם מתוך שטרו העברה לצורך חדש שלא לצורך?

נאך א קשיא, רייד? העברה האט מיר דאך מבטל געווען שלא לצורך.

זאגסט דאך א גוטע זאך. ס'זעט אויס אז ס'גייט נישט אזוי ווייט. אזוי ווי מיר האבן געלערנט אפאר מאל אין הלכות יום טוב, אז העברה שלא לצורך איז נאר מיינע צו זאגן לצורך כסת. לצורך... אבער אויך ווייטער נאך לצורך הגוף, נישט א צורך פון אנדערע מין זאך. אזוי? אזוי ווייל אונז זאגן צורך מקום מצוה?

אקעי, ס'איז נישט קיין צורך. דער מענטש פארנישט קיין צורך, א מצוה איז א מצוה. רייט. צורך לעשות מצוה, אבער צורך מיינט מען צו זאגן א צורך הגוף, א צורך פון דעם מענטש, ענליך צו אוכל.

דברי הרמב"ם: חמץ של הקדש

ואם של הקדש, אויב איז דער חמץ חמץ של הקדש, אויף דעם איז אויך דא, אזוי ווי מיר האבן געלערנט לגבי תרומה, איז אויך דא א חיוב בדיקה וביעור האבן די חכמים געמאכט אויף דעם. אבער בל יראה ובל ימצא איז מען נישט עובר אויף דעם.

ניין, מ'איז עובר יא, אבער דאס איז אנדערש, של חיה היתה רועה של אחרים ושל גבוה, אליין איז נישט דא קומט אריין די הלכה. ניין, ער זאגט נישט דאס, ער זאגט נאר איינער זאגט "לפי שכל הקדשות שמענו", ווייל מ'האט אייביג מורא פון מעילה, און ס'זעט דא אויס די ווארט איז "שמא יבוא לאכלו", ווייל אויב איז די ווארט א חשש אין בל יראה...

יא, איך האב געזאגט, די כופה עליו כלי איז אלעמאל... איז דאס אלעס א פראקטישע זאך. אה, ס'ווערט דאך נישט אויס דיין, ס'ווערט נאר א גדר אז מ'זאל עס נישט עסן. ווען ער פרעגט די קשיא, זעט אז ס'איז "דברות שלא לצורך אלף נישט", איך ווייס. אבער וואס איז מיט די של גבוה?

ניין, דער אמת איז געגרעכט, ער איז געגרעכט, מ'דארף טאקע נישט מפרס זיין אויך נישט, אזוי ברענגט ער. אבער ער מיינט צו זאגן, דער כופה עליו כלי האט גארנישט מיט בל יראה. כופה עליו כלי איז א פראקטישע זאך, בל יראה איז ער סטאק יעצט. נעבעך, דער יוד איז עובר, וואטעוועד, באונס, איך ווייס נישט וויאזוי ער רופט עס, ער איז עובר יעצט, ווייל ער קען נישט פארברענען יום טוב, און שוין, א גוטן טאג.

אבער דער חידוש דא איז, זאלסטו נישט זאגן אז אפילו ביי הקדש אפשר וועט איינער פארגעסן אז ס'איז א הקדש. ס'איז א הקדש און האט יעדער איינער מורא פון... ניין, א הקדש האט יעדער איינער מורא. ס'איז א שרעקער פון ממני. גראדע, גראדע, הקדש טומט נישט אויף ביי דיר אויך נישט. ווייל דאס איז נאך א נושא, ס'איז נישט צו טון מיט דאס. אזוי זעט אויס.

דברי הרמב"ם: יצא לדבר מצוה או לסעודת מצוה

און גייען מיר יעצט לערנען וועגן ווי שטארק מ'דארף זיך טריח זיין בעצם צוריקצוגיין אהיים כדי צו מקיים זיין די מצוה פון בדיקת חמץ. שטימט? יא. ענליכע הלכות, ענליכע הלכות תפלה, רייט? זיי האבן געלערנט אין אנדערע פלעצער. עד מיל, עד שלשה מיל, אדער וואס וועט. יא, דא איז אנדערע קללים, באט בעיסק אין די סעים קוועסטשן. שטימט? אקעי.

מי שיצא מביתו קודם שעת הביעור. איז ווענדט זיך. איך גיי האבן דריי מיני אופנים. אויב איז ער געגאנגען פאר א מצוה, **או לאכול בסעודה של מצוה**, איז אויך עפעס א שטיקל מצוה. **בסעודת אירוסין נשואין**. זעסט, דא זעט מען אז ס'איז א מצוה צו עסן בסעודת אירוסין. איך ווייס נישט נאכדעם געבן א שטיקל קוגל. יא, אבער איך ווייס נישט אויב ס'איז בסעודת אירוסין, ס'איז אויך עפעס א מצוה.

ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו, ער האט זיך דערמאנט, וויאזוי? **אם יכול לחזור ויבער ויחזור למצותו**, אויב קען ער טון ביידע, דארף מען טון ביידע. **יחזור**, זאל ער צוריקגיין. **ואם לאו**, אויב מ'קען נישט טון ביידע, אפשר האט עס צו טון מיט די דין פון אזיווי עוסק במצוה פטור מן המצוה? איז דאך דא א וועג עס צו טון. ס'איז דאך נאר א דאורייתא'דיגע דין דארף ער זיכער טון, ער דארף זיכער מבטל זיין בלבו. אבער די מצות חכמים פון ביעור חמץ, איז היות ער איז שוין יעצט עוסק במצוה, דארף ער נישט צוריקגיין אויב ער קען נישט, אויב מיט דעם וועט ער מבטל זיין זיין חלק פון די סעודת המצוה.

דיסקוסיע: וואס מיינט "סעודת מצוה"?

איך שטעל מיר פאר מ'רעדט אויך באופן אז זיין השתתפות געבט צו צו די שמחה. אויב ביסטו א שמחה פון טויזנט מענטשן, סתם עסן, איך ווייס נישט

וואס א סעודת מצוה מיינט. סתם אז דאס איז א חלק פון די שמחה. א שמחה איז דאך נאר ווען ס'איז דא מענטשן. יעדער איינער איז א חלק פון די שמחה.

איך פארשטיי נישט וואס דו זאגסט. דו מאכסט א שמחה? דו דארפסט זאגן, העלא, זאג נישט פאר די עולם דא אז נישט יעדער איינער איז א חלק פון די שמחה.

ניין, פארקערט, איך וויל אראפנעמען פון די פרעשור. דו ביסט געווען ביי די פירסט קורס, דו ביסט אהיימגעגאנגען ביי די צווייטע קורס ווייל דו האסט נישט געמאכט חמץ. איך זאג, ס'קען זיין אז מ'רעדט באופן ווען זיין השתתפות מאכט די שמחה. אקעי.

ואם לאו, יבטל בלבו, זאל ער מבטל זיין אין זיין הארץ.

דברי הרמב"ם: יצא להציל מיד עכו"ם

וואס טוט זיך ווען ס'איז אסאך א גרעסערע מצוה? **יוסף להציל מיד עכו"ם.** אויב ער קען, די ערשטע לעוועל איז אזא סארט מצוה, וואס איז א סעודת מצוה. ס'איז נישט קיין מצוה אליין, ס'איז א מצוה, אבער ס'איז א סעודת מצוה, א שטיקל מצוה. ער טוט נישט די מצוה, ער איז נישט אליין דער חתן, נישט קיין חילוק. די סעודה איז נישט די מצוה, די סעודה איז דאך די פארטי דערפון. איז ער זאל אהיימגיין אויב ער קען. אויב ער קען.

אבער יוסף האט געזאגט נאך א גרעסערע מצוה, ס'איז א פיקוח נפש סיטואציע. ער איז געגאנגען אראפרייסן פון א מיליטער, ס'איז שוין געגאנגען אין מיליטער.

הלכה יא (המשך) — יצא להציל / יצא לצורך עצמו

דער רמב"ם'ס ווערטער: מי שיצא להציל מן הגייס ומן הנהר ומן הלסטים ומן הדליקה ומן המפולת — אינו צריך לחזור. יצא לצורך עצמו ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו — יחזור מיד.

יא, נישט ראטעווען די אידן פון גיוס, דאס איז אן עבירה. מ'רעדט פון ראטעווען פון די גוי'אישע גייס פון די מיליטער וואס קומט, אדער פון הנהר, אדער ער איז געגאנגען ראטעווען מן הגייס ומן הנהר ומן הלסטים ומן הדליקה ומן המפולת, פון די צרות וואס קומען אויף אידן, און מ'דארף ראטעווען אידן. דעמאלטס זעט אויס דא דארף ער נישט טראכטן צו יכול לחזור. ער זאל פאקוסן אויף די... אזוי ווי אונז זעען מיר אסאך מאל אז ביי פיקוח נפש זאגט מען, זארג דיך נישט יעצט אויף מצוות. טראכט נישט אז ס'איז אפשר לשון הרע. יבטל בלבו ודיו, ער דארף נישט יעצט זיך זארגן.

אבער יצא לצורך עצמו, אויב ער איז געגאנגען פאר זיין אייגענע ניד, נישט פאר א מצוה, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו, דעמאלטס איז אייביג די חיוב אז אפילו פאר די תקנות חכמים פון בדיקת חמץ, יחזור מיד, דארף ער צוריקגיין.

שיעור כביצה פאר חזרה

זאגט אבער דער רמב"ם, אין דעם איז דא א שיעור, דאס איז נאר ווען ס'איז טאקע דא אן ערנסטע מאמענט פון חמץ. ועד כמה הוא חוזר, פאר וויפיל א מייל פון חמץ דארף ער צוריקגיין? אויף דעם איז די הלכה עד כביצה. אויב איז דא א כביצה חמץ אין זיין הויז, אויף דעם דארף ער צוריקגיין מאכן ווי א חמץ. אפילו אז ער קען נישט, מוז ער אליינס גיין. סתם א פארטי, אין אנדערע ווערט, לצורך עצמו, איז נישט קיין מצות פארטי, מוז ער אהיים גיין.

אבער היו פחות מכביצה, אויב ס'איז וויניגער ווי א כביצה, מ'ווייסט אויף די דעה. ס'איז עפעס א נייע שיעור, זיי האבן נישט געלערנט ביז יעצט אויף א שיעור כביצה. ס'איז דאך דא, די שיעור איז דאך געווען כזית, די איסור שיעור איז דאך כזית. אבער לכאורה די חידוש איז, אז די חכמים וואס האבן גוזר געווען ווי אפשר שמועה לאוכלה, אדער פאר וואטעוועך רעדערס, זיי האבן נישט גוזר געווען אזוי ווייט אז ס'איז וויניגער ווי א כביצה. ס'איז טאקע אינטערעסאנט. פארוואס? איז כזית איז דאך די איסור כזית. יא, אבער דער חמץ איז נישט מחיה געווען. אבער מבטל גייט ער דאך מאכן. מ'רעדט דאך, רייט. און דאס איז נאר די דרבנן. די דרבנן האבן נישט געמאכט אויף א... אבער אויב ער וואלט וויניגער פון דעם, קען ער עס מבטל זיין. דא זעט מען אויך אז מ'קען מבטל זיין חמץ וואס איז ידוע, חמץ וואס ער ווייסט אז ס'ליגט ערגעץ און עס איז מבטל.

הלכה י — מי שהניח עיסתו מגולגלת

אקעי, אן ענליכע הלכה. **מי שהניח עיסתו מגולגלת בתוך ביתו ויצא**, ער האט איינגעקנעטן א טייג און ער איז ארויסגעגאנגען פון דערהיים, און ער האט זיך דערמאנט ווען ער איז שוין ארויסגעגאנגען, און ער זיצט שוין ביי זיין רבי ביי א שיעור, אבער ער דערמאנט זיך אז ס'גייט שוין אויסזיין אכצן מינוט, בל יראה ובל ימצא. נישט אכצן מינוט, obviously, ווייל דאס מאכט נישט קיין סענס. Obviously, מ'רעדט דא פון אמת'דיג חמץ, נישט פון אכצן מינוט וואס איז נאר אזוי ווי א חשש און מ'איז חושש א גזירה. אקעי, אבער ס'וועט ווערן חמץ דא. די גמרא האט א שיעור, די משנה האט א שיעור. מ'קען טשעקן, ס'איז נישט די שיעור פון זמן, ס'איז א שיעור פון... ער ווייסט וואס מיינט חמץ, נישט אזוי ווי היינט וואס אונז ווייסן נישט וואס מיינט חמץ.

אויב ירא שמא תחמיץ קודם שיבוא, ער האט מורא אז ס'וועט ווערן חמץ קודם שיבוא, איידער ער גייט אנקומען אהיים, **זאל ער מבטל זיין בלבו קודם שתחמיץ**. מ'רעדט דא ערב פסח ווען ס'איז שוין... אדער אין פסח. אבער פאר ס'איז חמץ גמור, קען ער עס נאכאמאל מבטל זיין, ווייל דאס איז אין... אין סתם איז חייב א ווארט, ס'איז נישט קיין חילוק. די פריערדיגע איז אויך נישט מבטל צו זיין לכאורה, ווייל זיי האבן געלערנט אז מ'מוז מבטל זיין אפילו מ'איז מבטל געווען.

אבער די ווארט איז אז ער איז עובר, ער דארף לויפן שנעלער דער מענטש, ווייל יעדע מינוט איז ער עובר אויף א לאו. ס'איז נישט קיין מלקות, ווייל ס'איז אין במעשה, אבער ער איז עובר אויף א לאו. די פריערדיגע איז עובר אויף א לאו, דארף מען ווארט זיין מיט רבנן אויב ס'איז אזא אופן וואס יבא לאכלו. אבער דער צווייטער וויל ממש לויפן און מבטל זיין.

איך האב געזען אפילו ער פרעגט א קשיא, וויאזוי קען זיין אז אין יום טוב לאזן די שולחים מבער זיין, ער גייט ראטעווען א איד פון עובד זיין א פארלויזער. אזוי ווי מ'זעט רדיעות הפס, מעג מען ארויסנעמען... בקיצור, נישט קלאר.

לאמיר גיין ווייטער.

הלכה יא (המשך) — כיצד ביעור חמץ

כיצד ביעור חמץ... לאמיר ענדיגן. עד כאן האבן עס געזען ווען מיר דארפן ווייזן. וואס איז די טייטש ביעור חמץ?

זאגט דער רמב"ם אזוי: **כיצד ביעור חמץ? שורפו?** אדער דורך שריפה? **אדער מפרר וזורק לרוח?** אדער דורך צוברעקלען אויף קליינע שטיקלעך? וויאזוי? לרוחם ווארפן צו די ווינט? **או זורקו לים.** ס'איז ביידע, מפרר וזורק לרוח, דאס איז איינס צוזאמען. אבער די ים טוט עס קליין ווייטער. אבער די ווארפן אין ים העלפט נאר פאר שוואכע, אדער ווייכע חמץ וואס די ים גייט עס צופיצלען. אוי, א חמץ קשה, **אין הים מחתכו במהרה**, די ים גייט עס נישט... סוף כל סוף גייט עס די ים אלעס צופיצלען, אבער מ'רעדט דאך ביז פסח. אבער די רעכטע שעה דארף עס געשען. **הרי זה מפררו ואחר כך זורק לים.** איז אויך ביי זורק לים דא די חיוב פון מפרר. די אלע זאכן איז פשט אז ס'זאל ווערן ממש, ביעור מיינט אז ס'זאל ווערן אויס. ס'זאל ווערן פיצי שטיקלעך און נעלם. א גאנצע בילקע גייט זיך ווארפן אין ים, העלפט נישט, דארף מען דעמאלטס אויך עס צוברעכן.

הלכה יא (המשך) — חמץ שנפלה עליו מפולת

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **חמץ שנפלה עליו מפולת**, אויב ס'איז ארויפגעפאלן א וואנט אויף חמץ, **ונמצא עליו עפר שלשה טפחים או יותר**, אויב ס'איז מער ווי דריי טפחים, באגראבן, **הרי הוא כמבוער** הייסט עס כמבוער. זעט אויס אז באגראבן הייסט אויך אזוי ווי א פארעם פון ביעור חמץ. אבער אפילו ס'איז מבואר, איז דאך עס דא בעין אין זיין רשות. אבער **צריך לבטל בלבו אם עדיין לא נכנסה שעה ששית.**

דיסקוסיע: פארוואס דארף מען ביטול אויב ס'איז כמבוער?

וואס איז טאקע פשט? אויב מיר זאגן הרי הוא כמבוער, אה, ווייל ס'קען ווערן אויפגעדעקט. ס'קען ווערן אויס מבואר. ס'קען דאך ווערן אויפגעדעקט. פארוואס דארף מען מבטל זיין? ווייל ס'איז נאר כמבוער. איך ווייס נישט. איך דענק ערגעץ פון די גמרא ווייל ס'קען ווערן אויפגעדעקט. ניין, ווייל א כלב וועט עס אויפדעקן, אדער וואס? נישט קלאר.

און וואס העלפט דער ביטול דעמאלטס? ביטול העלפט נאר פאר די דאורייתא. אויב ס'איז פראקטיש, ווערט אויסגעזעכטס שעה שישית. יא, דאס פארשטיי איך, ווייל ביטול קען אונז קיינמאל נישט העלפן נאך שעה שישית. דאס פארשטיי איך. איך פרעג פארוואס ס'דארף זיין ביטול. אויב ס'איז מבואר, איז עס מבואר. זאגסטו, העלפט, פארוואס? אבער פראקטיש קען עס מבואר. ס'איז נישט די בעסטע פארעם פון מבואר. לאמיר זאגן די איסור שם יואל אפילו איז דא די זייערע טשענסעס. בטל איז בטל. די אוועקווארפן פון מדרבנן איז נישט שייך, ווייל ס'איז אונטער די ערד.

אלא מאי דו זאגסט אז ס'איז א פראבלעם, מ'גייט עס, ס'גייט זיך אויפדעקן און גייט עס טאקטיש עסן, דעמאלטס העלפט נישט קיין ביטול. ביטול העלפט נישט פאר שמעי ולא אוכלי. קיינמאל נישט. ביטול העלפט נאר פאר די דלירה און דורייתא. אקעי, סאו די ביטול... ביטול איז נישט קיין עצה וואס האלפט דרבנן'ס.

סאו ער זאגט אז מנחם ביטול בלב הייסט עס אויך ווי דו האסט מקיים געווען מצות ביעור. דו דארפסט נישט יעצט אויפגראבן און מבאר זיין. געקומען ווערן לענין די תקנת חכמים פון ביעור חמץ, און לענין נישט עובר צו זיין אויף דאורייתא, למעשה ליגט עס יא אין זיין רשות. יא, ס'איז נאר געקומען ווערן לענין דרבנן, אזוי זאגסטו פארקערט. יא, ווייל געווענליך מפרר ועולה ברוח איז טאקע בטל, ס'איז אלעס פיצי שטיקלעך, ס'ווערט אויס. דאס איז נישט אויס, ס'ליגט נאך אין זיין רשות. דאס איז די שאלה. איך זע טאקע דא ביידע פשטים, אקעי.

בקיצור, אויפן כללי, ווען אונז קוקן אריין אונטן זעען אונז אז אונז זעענען נישט די ערשטע וואס ווייסן נישט, און נאר ווען מ'לערנט מיינט מען אז אנדערע מענטשן ווייסן יא, און ביידע ווייסן נישט. און ווען אונז האבן יא פשטים זעען אונז אויך אז אנדערע האבן שוין געטראכט די פשטים. געווענליך, כמעט אלע מאל.

הלכה יב — נתנו לנכרי / שרפו קודם ששית

ווייטער, **נתנו לנכרי**, וואס ער זאגט אזא הלכה, אויב א מענטש האט געגעבן פאר א גוי חמץ, **נתנו לנכרי קודם שעה ששית, אינו צריך לבער**, ווייל ס'איז שוין נישט זיין חמץ. מ'לערנט שפעטער אז ס'הייסט שוין נישט דיין חמץ, "לא יראה ולא ימצא" איז אויף דיין חמץ.

אם שרפו קודם ששית? ניין, זאגט ער, מ'מעג הנאה האבן פון די שריפה. אזוי ווי מ'פארברענט עס פאר שעה ששית, **הרי זה מותר ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח**, מ'מעג הנאה האבן פון די אש, ווייל די אש איז שוין נישט די זעלבע זאך.

אבער משעה ששית ולמעלה, הואיל ואסור בהנאה, די חמץ איז שוין געווארן אסור בהנאה, איז אויך די אש הייסט אז ער האט הנאה פון חמץ. די אש איז דאך נאר געשען דורך חמץ, האט ער הנאה פון חמץ. **הרי זה לא יסיק בו את התנור ואת הכירה**, ער זאל עס נישט נוצן צו אנהייצן, **ולא יאפה בו ולא יבשל בו.**

און די חומרא גייט אזוי ווייט, **אם אפו**, אויב ער האט יא עובר געווען און געבאקן, איז די הנאה וואס ער האט געהאט איז נישט אויס, נאר די הנאה ��יז אזוי ווי אריינגעגאנגען אין די עסן, **הרי הפת או התבשיל אסור בהנאה. וכן הפחמין שלו**, אפילו פון די ברויט איז געווארן א פחמין, פון די פת אדער תבשיל איז געווארן פחמין, איז אויך **אסור בהנאה, הולך ושרפו אחר שנעשה בהנאה.**

אינטערעסאנט. סאו, דאס אז מ'טאר נישט הנאה האבן בשעת מעשה ווען מ'פארברענט עס פארשטיי איך, אבער ס'קומט אויס אז די תוצאה פון די שריפה איז אויך געווארן די פראבלעם. אקעי.

סיום פרק ג

האבן מיר געענדיגט וועלכע פרק? די דריטע פרק אין הלכות חמץ, וואס לערנט די פרטים פון ווען און וויאזוי מ'דארף מאכן די בדיקה וביעור חמץ. געוואלדיג. שוין גרייט פאר פסח כמעט. געוואלדיג. אקעי.

Generated by Shiur Upload Automation